

МІЯМОТО МУСАСІ

КНИГА П'ЯТИ

КІЛЕЦЬ

LOREM IPSUM

«Книга п'яти кілець» Міямото Мусасі займає перші місця у багатьох бібліографіях з фехтувального мистецтва і є унікальним підручником зі стратегії, оскільки принципи, викладені в ній, належать водночас як до окремого поєдинку, так і до поєдинків армій. Мусасі стверджує, що це — «посібник для тих, хто хоче вивчати стратегію», сенс якого читач може осягнути не одразу.

Від того, наскільки уважно людина вивчає наведені в книжці принципи, залежить те, як добре вона пізнає їх для себе.

Переклад українською Ярослава Мишанича.

Міямото Мусасі

КНИГА П'ЯТИ КІЛЕЦЬ

Посібник із стратегії для тих, хто практикує бойові мистецтва

ПРО АВТОРА І ПРО КНИГУ П'ЯТИ КІЛЕЦЬ

«Книга п'яти кілець» займає перші місця у багатьох бібліографіях з фехтувального мистецтва і є унікальним підручником зі стратегії, оскільки принципи, викладені в ній, належать водночас як до окремого поєдинку, так і до поєдинків армій. Мусасі стверджує, що це — «посібник для тих, хто хоче вивчати стратегію», сенс якого читач може осягнути не зразу. Від того, наскільки уважно людина вивчає наведені в книжці принципи, залежить те, як добре вона пізнає їх для себе. Певним чином, цю книгу можна вважати авторським заповітом, відмичкою до розуміння його неймовірних перемог.

Маючи двадцять вісім років, Мусасі вже здобув славу непереможного самурая, проте він не спочив на лаврах в одному місці й у власноруч відкритій школі. Навпаки, він ще дужче заглибився у вивчення Шляху меча й перейшов від

удосконалення техніки до осягнення духу. Навіть наприкінці свого життя він відмовився від комфорту, який запропонував йому володар Хосокава й прожив два роки у печері, далеко від людей, де займався спогляданням. Можемо вважати, що внаслідок цього Мусасі з чоловіка жорстокого і впертого перетворився на скромного й чесного.

Мусасі писав: «Якщо ви пройдете Шлях стратегії, то для вас не залишиться нічого незрозумілого... Ви будете скрізь бачити Шлях». І сам він справді став майстром кількох інших мистецтв і ремесел. Мусасі створив картини, які дуже високо поціновані в Японії. Він малював бакланів, чапель, драконів, птахів з квітами, птахів на сухій гілці, Бодхіхарму, Хотєя й інших персонажів. Він був чудовим каліграфом, про що свідчить його сувій «Сенкі» («Дух війни»). Крім того, він був скульптором і майстром з гравірування металу. Переказують, що він ще писав вірші й пісні, та вони не зберегилася до нашого часу. Перекази свідчать, що сам сьогун Ієміцу замовив йому малюнок сходу сонця над замком Едодзе.

Мусасі розповідає про мистецтво меча таким чином, що кожен знаходить у його словах те, що йому потрібно. Поради Мусасі торкаються не лише військової стратегії, але й інших професій, де важливим є планування й тактичний розрахунок.

Важко сказати, чи творив він свою «Книгу п'яти кілець» для широкої аудиторії. Як би там не було, але він напевно б здивувався, якби довідався, що його книга поширюється багатотисячними тиражами у перекладі англійською мовою, і американські бізнесмени купують її, маючи надію на те, що зрозуміють секрети успіху японських колег. Таким чином, хоча Мусасі у своєму трактаті звертається до бусі (це слово перекладається українською як «самурай» чи «воїн»), його порадами може скористатися кожен, хто уважно прочитає цю книжку.

ВСТУП

Багато років я вивчав Шлях стратегії, який називають Нітен Іті-рю, і зараз я вперше наважився викласти його засади письмово. Я вирішив присвятити викладу перших десяти днів десятого місяця двадцятого року *Каней* (1645). Для цього я піднявся на гору Хіго, що на острові Кюсю, щоб віддати належне небесам, помолитися бодхісаттві Каннон і з благоговінням схилитися перед Буддою.

Я самурай провінції Харіма, Сінмен Мусасі-но-камі Фудзівара-но Генсін і мені шістдесят років. З молодого віку моє серце схилялося до обрання Шляху стратегії. Мій перший поєдинок відбувся, коли я мав тринадцять років.

Тоді я переміг воїна синтоїстської школи, чие ім'я було Аріма Кіхей. Коли мені сповнилося шістнадцять років, я подолав уславленого воїна Тадасіма Акаяма. Коли мені був двадцять один рік, я вирушив до столиці, де взяв участь у поєдинках з багатьма майстрами і не зазнав жодної поразки.

Опісля я мандрував провінціями й змагався зі стратегами з багатьох шкіл, я пройшов через не менш, ніж шістдесят поєдинків й не зазнав поразки жодного разу. Ось чим я займався у віці від тринадцяти до двадцяти дев'яти років.

Коли ж мені виповнилося тридцять, я озирнувся на своє минуле й усвідомив, що весь цей час здобував перемоги не тому, що досконало опанував стратегію. Можливо, що своїми перемогами я завдячую своїм вродженим здібностям, волі неба чи тому, що стратегія других шкіл була від самого початку слабшою. Після цього я кожен свій день з ранку до вечора займався пошуками принципу і, коли мені виповнилося п'ятдесят, досягнув істинний Шлях стратегії.

Відтоді я жив без якогось конкретного Шляху. Я досконало оволодів стратегією і практикую різні мистецтва й техніки, та не визнаю при цьому вчителів. Коли я писав цю книгу, то не звертався до законів Будди й вчення Конфуція, до давніх військових літописів чи до підручників стратегії бойових мистецтв. Я взявся за пензель, щоб донести

справжній дух школи Іті, яка відображає Шлях Неба й співчуття бодхісатви Каннон.

*Написано вночі десятого дня
десятого місяця в годину тигра*

КНИГА ЗЕМЛІ

Стратегія — це ремесло воїна. Ватажки повинні вміти застосовувати це ремесло. Солдати повинні знати цей Шлях. Однак у наш час у цілому світі не відшукаєш воїна, який міг би глибоко розуміти Шлях стратегії.

Є багато Шляхів. Є Шлях порятунку чи Шлях закона Будди, Шлях Конфуція чи Шлях вчення, Шлях зцілення для лікарів, Шлях Вака для поетів, Шлях чаю, Шлях лучника, а також Шляхи інших мистецтв і ремесел. Кожен практикує той Шлях, до якого має схильність.

Кажуть, що воїн прямує подвійним Шляхом пера і меча, тому повинен розуміти обидва цих Шляхи. Навіть, якщо людина не матиме вродженої схильності, то вона може бути воїном, наполегливо практикуючи обидва Шляхи. Воістину, Шлях воїна — це рішуче прийняття смерті. Хоча священики, жінки, селяни й представники нижніх станів здебільшого готові померти, якщо відчувають

необхідність або почуття сорому за якийсь вчинок, Шлях воїна — це дещо інше. Воїн відрізняється від звичайних людей своїм бажанням перевершити інших через вивчення Шляху стратегії. Долаючи ворогів сам на сам у поєдинках чи з честю виходячи із сутичок з багатьма нападниками, воїн може здобути славу для свого володаря. Ось у чому полягає добродієність стратегії.

Шлях стратегії

У Китаї та Японії тих воїнів, які досягли успіхів на Шляху, називають майстрами стратегії. Воїни повинні вивчати цей Шлях.

Не так давно у світі з'явилися люди, які називають себе майстрами стратегії, тоді як насправді вони — лише фехтувальники. Прислужники храмів Касіма Канторі в провінції Хітаті отримали настанови від богів і взяли ці настанови за основу вчення своєї школи. Тепер у своїх мандрах країною вони навчають людей. Ось що зараз вважають стратегією.

У давнину стратегію називали благодатною практикою, вона була однією з десяти здібностей і одним із семи мистецтв. Таким чином, стратегія не обмежувалася звичайним фехтуванням, адже її справжній сенс не вичерпується знанням техніки.

Поглядаючи на сучасний світ, ми бачимо, що

мистецтва продаються. Люди йдуть на все, що завгодно заради власного збагачення. На хибному Шляху стратегії вчителі та їхні учні намагаються прикрасити свою техніку й виставити її напоказ. Вони пришвидшують розквіт квітки. Вони говорять про «перший додзо» і «другий додзо». Вони все обертають на власну користь. Хтось якось сказав: «Незріла стратегія — підстава для журби». Це справді мудрий вислів.

Існують чотири Шляхи, якими люди йдуть у житті. Це Шлях гідної людини, Шлях селянина, Шлях ремісника і Шлях торговця.

Шлях селянина. Селянин працює на землі використовуючи інструменти й спостерігає, як змінюються пори року.

Шлях торговця. Торговець купує товар, а тоді продає його, щоб заробити собі на життя. Шлях торговця — це життя з прибутку від купівлі й продажу. Ось що таке Шлях торговця.

Шлях гідної людини, або Шлях воїна. Шлях воїна полягає в тому, щоб оволодіти властивостями зброї. Якщо людина не любить стратегії, то вона не зможе оцінити властивості зброї. Хіба не повинна вона у цьому випадку намагатися отримати бодай якесь розуміння стратегії?

І, нарешті, Шлях ремісника. На цьому Шляху будівничий намагається сягнути досконалості у використанні інструментів. Спершу він має

намалювати правильний план, а тоді побудувати все так, як зображено в плані. Таке життя будівничого.

Ось що таке Шлях гідної людини, селянина, ремісника й торговця.

Порівняння Шляху стратегії із Шляхом старшого будівничого

Для порівняння стратегії з майстерністю будівничого розгляньмо будівництво дому. Будинки бувають різні: будинки знаті, будинки воїнів, будівлі чотирьох традицій, зруйновані будівлі, багаті будинки, будівлі у якомусь стилі, традиційні будівлі та інші будівлі. Коли йде робота, будівельник використовує генеральний план дому, якого він зводить. На Шляху стратегії також є план кампанії, яка може відбутися.

Якщо ж ви бажаєте здобути ремесло воїна, то уважно прочитайте цю книгу. Вчитель — це ніби голка, учень же схожий на нитку. Коли ви почуєте слово вчителя, ви повинні постійно вправлятися.

Ватажок подібний до старшого будівничого, він повинен знати природні умови, закони країни й традиції домів, що воюють. Такий Шлях ватажка.

Старший будівничий повинен знати облаштування веж, архітектуру храмів і плани палаців. Він повинен уміти наймати людей для

будівельних робіт. Шлях старшого будівничого нічим не відрізняється від Шляху командира армії того дому, що проводить військову кампанію.

Для зведення будинку необхідно вміти вибирати деревину. Пряму деревину без сучків використовують для зовнішніх колон. Із прямої деревини, що має незначні дефекти, роблять внутрішні колони. Деревина найвищого гатунку, навіть якщо вона не дуже міцна, йде на пороги, балки, двері, розсувні двері й таке інше. Для доброї й міцної деревини, навіть якщо вона нерівна й сучкувата, завжди можна знайти застосування на будівництві дому. Слабку деревину з багатьма сучками можна використати для риштувань, а потім пускати її на дрова.

Старший будівничий розподіляє роботу поміж своїми людьми відповідно до їхніх здібностей. Він призначає настильників підлоги, а також тих, хто виготовляє розсувні двері, пороги, балки, стелі й так далі. Тих, чиї здібності не такі добрі, він призначає робити риштування, а тих, хто вміє ще менше — вирізати клинці й виконувати підручну роботу. Якщо старший будівничий добре знає своїх людей і розумно розподіляє роботу поміж ними, то зведений дім буде гарним.

Старшому будівничому слід знати якості й недоліки своїх людей. Він завжди повинен знаходитися поміж ними, та не повинен вимагати

від них більшого, ніж те, на що вони здатні. Йому слід прислухатися до їхніх настроїв і підбадьорювати їх, коли це необхідно. Вчинки майстра стратегії багато в чому аналогічні вчинкам старшого будівничого.

Порівняння Шляху стратегії зі Шляхом простого будівничого

Неначе солдат, простий будівничий гострить свій інструмент. Він носить його у спеціальній скриньці й працює під керівництвом старшого. Простий будівничий робить колони й балки за допомогою сокири, вирівнює дошки за допомогою рубанка, точно припасовує окремі деталі, старанно обробляє зовнішню сторону і надає своїй роботі настільки акуратного завершеного вигляду, наскільки це дозволяє зробити його майстерність. Таке ремесло будівничого. Якщо простий будівельник досягнув майстерності у своєму ремеслі й навчився правильно розуміти пропорції великих будівель, то він може стати старшим.

Майстерність столяра полягає у тому, щоб за допомогою добрих інструментів він міг зводити невеликі вівтарі, виготовляти полиці, столи, паперові ліхтарі й накривки для посуду. Ось які вміння столяра. Навички солдата багато в чому є подібними. Ви повинні уважно це обмірковувати.

Майстерність будівничого виявляється у тому, що його робота виконана акуратно, а деталі добре припасовані. Разом із тим, все, що він зробив, а не лише окремі частини його роботи, повинно бути зроблено відповідно до плану. Це дуже важливо.

Якщо ви бажаєте опанувати цей Шлях, уважно й послідовно вивчайте й перевіряйте на власному досвіді те, про що йдеться у цій книзі.

Короткий опис книг, що увійшли до Книги п'ятьох кілець

Шлях викладено в п'яти книгах, що стосуються різних аспектів стратегії. П'ять книг — це Книга Землі, Книга Води, Книга Вогню, Книга Вітру (Традиції) й Книга Порожнечі.

Засади Шляху стратегії з погляду школи Іті викладені мною у Книзі Землі. Важко досягнути справжній Шлях, якщо займатися лише фехтуванням. Осягайте мале й велике, поверхове й глибинне. Перша книга схожа на точну карту, намальовану на землі, саме тому вона має назву Книга Землі.

Друга книга — Книга Води. У основі всього сущого є вода, і дух так само подібний до неї. Вода набуває форми посуду, в якому знаходиться. Це може бути маленький струмінь. Це може бути бурхливе море. Вода має ясно блакитний колір. Так

само ясно у другій книзі наведені основні принципи школи Іті.

Якщо ви опанували техніку фехтування й перемогли бодай одну людину, то ви подолаєте будь кого. Дух перемоги — той самий у десятках мільйонів поєдинків. Стратег перетворює малі речі на великі, ніби вирубує з каменю великого Будду, узявши за зразок його півметрову модель. Я не можу докладно написати, як це робиться. На Шляху стратегії ви опановуєте щось одне й пізнаєте десять тисяч речей разом із цим. Основні принципи школи Іті викладені у другій книзі, Книзі Води.

Третя книга — Книга Вогню. Ця книга про бій. Дух вогню несамовитий, яким би не був вогонь — великим чи маленьким. Це стосується й бою. Дух битви один і той самий, коли воїни б'ються сам на сам і коли зустрічаються десятитисячні армії. Ви повинні знати, що дух буває великим і малим. Велике легко досягнути, маленьке — складно.

Скажу лише, що змінити розташування великої кількості людей дуже важко, тому їхні пересування можна легко передбачити. Одна людина може пересуватися швидко, тому її пересування передбачити складно. Ви повинні це розуміти. Головна ідея третьої книги полягає у тому, що заради того, аби навчитися швидко вирішувати, потрібно вправлятися вдень і вночі. Навчання у мистецтві стратегії необхідно

сприймати як частину повсякденного життя і через це залишати дух незмінним. Цьому присвячена Книга Вогню.

Четверта книга — Книга Вітру. Тут йдеться про інші школи стратегії. Вітром я називаю старі, сучасні й фамільні традиції стратегії. Я зрозуміло пояснюю стратегії світу. Це і є традиція. Важко пізнати себе, якщо ви не знаєте інших. Кожен Шлях має відгалуження. Якщо ви вивчаєте Шлях щодня, але ваш дух відволікається, ви можете вважати, що рухаєтеся правильним Шляхом, та насправді це не справжній Шлях. Якщо ви завжди прямуєте справжнім Шляхом, але потім трохи відступите від нього, через якийсь час цей відступ стане великим. Ви повинні це зрозуміти. Інші стратегії зазвичай вважають лише фехтуванням і це цілком справедливо. Моя стратегія частково є фехтуванням, але її переваги в особливому принципі. У Книзі Вітру (Традиції) я пояснив те, що зазвичай вважають стратегією в інших школах.

І нарешті, про п'яту книгу — Книгу Порожнечі. Порожнечею я вважаю те, що не має ані початку, ані кінця. Осягнення цього принципу є його не-осягненням.

Шлях стратегії — це Шлях природи. Коли ви схилиєтеся перед силою природи й залишаєтеся чутливими до ритму в кожній конкретній ситуації, ви зможете напасти на ворога й здолати його

природним шляхом. Це і є Шлях порожнечі. Таким чином, у Книзі Порожнечі я розповідаю, як природно йти справжнім Шляхом.

Школа Ніто Іті-рю

Усі воїни — як командири, так і солдати — мають на своєму поясі два мечі. В давнину ці мечі мали назву довгий меч і короткий меч. Зараз їх називають меч і меч-супутник. Скажемо лише, що у наших краях з деяких причин годиться, щоб усі воїни носили біля пояса два мечі. Такий Шлях воїна.

Школа Ніто Іті-рю (два мечі — одна школа) навчає, як можна з успіхом користуватися двома мечами.

Спис і алебарда — це зброя, яку застосовують поза межами приміщення.

Ті, хто вивчає Шлях стратегії школи Іті від самого початку тренуються з довгим і коротким мечем, тримаючи їх у різних руках. Знайте, якщо ви приносите своє життя в жертву, ви не повинні забувати про оголену зброю. Помиляється той, хто помирає зі зброєю в піхвах.

Коли ви тримаєте меч двома руками, вам важко рухати ним праворуч і ліворуч. Крім того, тримати меч обіруч незручно, особливо, коли ви сидите на коні чи біжите нерівною дорогою, чи

заболоченою місциною, брудним рисовим полем, кам'янистою стежиною чи у натовпі. Тому мій метод навчас, що воїн має по одному мечу в кожній руці. Це не стосується такої громіздкої зброї, як спис чи алебарда, але людина цілком може тримати в руках одночасно меч і меч-супутник.

Тримати довгий меч обіруч — це невірний Шлях ще й тому, що якщо вам доведеться тримати лівою рукою ще якусь зброю, то для довгого меча у вас залишається лише одна, права рука. Однак, якщо вам важко зарубати ворога однією рукою, ви повинні тримати меч обома. Впоратися з мечем однією рукою неважко. Щоб цьому навчитися, потрібно вправлятися з двома довгими мечами, по одному в кожній руці. Спершу це може видатися складним, та пам'ятайте, що спершу все здається складним. Битися алебардою важко. Стріляти з лука теж важко, та коли ви звикнете до лука, то зможете напинати його ще дужче. Коли ви звикнете користуватися довгим мечем, скоро ви навчитесь майстерно поводитися з ним і відчуєте снагу для слідування Шляхом.

У другій книзі, Книзі Води, я поясню, що немає можливості швидко використовувати довгий меч. Довгий меч треба використовувати на довгих дистанціях, а короткий — на близьких, це треба зрозуміти перш за все.

Відповідно до вчення школи Іті ви можете

здобути перемогу з довгим мечем у руках, але ви можете здобути перемогу і з коротким мечем. Словом, Шлях школи Іті — це дух перемоги, незалежно від того, якою зброєю ви битиметеся чи якого розміру ця зброя.

Коли ви б'єтеся з натовпом, краще застосовувати обидва мечі, а не один, особливо, якщо ви збираєтеся взяти заручника.

Багато речей неможливо змалювати докладно. Пізнавши щось одне, ви пізнаєте десять тисяч речей. Пізнавши Шлях стратегії, ви побачите і зрозумієте все. Ви повинні наполегливо тренуватися.

Особливості стратегії довгого меча

Майстрів довгого меча називають стратегами. В інших бойових мистецтвах, тих, хто вивчає стрільбу з лука, називають лучниками, тих, що навчаються бити списом — списоносцями, тих, які навчаються стріляти з рушниць — стрільцями, а тих, хто вивчає алебарду — алебардистами. Проте, ми не називаємо майстрів Шляху довгого меча «фехтувальниками на довгих мечях» і ніколи не кажемо про «фехтувальників на коротких мечях».

Оскільки луки, рушниці, списи й алебарди — зброя воїнів, то поводження з нею є складовою частиною стратегії.

Опанувати мистецтво довгого меча це все одно, що пізнати світ і себе. Таким чином, довгий меч є основою стратегії. Моя стратегія має саме таку назву — стратегія довгого меча. Якщо майстер опановує довгого меча, він може здолати десятих людей. Якщо одна людина може впоратися з десятима, сто чоловік можуть подолати тисячу, а тисяча — десятитисячну армію. В моїй стратегії одна людина — те саме, що десять тисяч. Тому моя стратегія є досконалим мистецтвом воїна.

До складу Шляху воїна не належать такі Шляхи як конфуціанство, буддизм, інші релігії, мистецтва й танці. Та навіть якщо ці шляхи не є складовою частиною Шляху, то глибоке розуміння Шляху дозволить вам бачити його скрізь. Кожен повинен прагнути досконалості на своєму Шляху.

Переваги різних видів зброї в стратегії

Усілякій зброї — свій час і місце.

Меч-супутник найліпше застосовувати в обмеженому просторі, або для бою з суперником на короткій дистанції. Довгого меча можна ефективно застосовувати в будь-якій ситуації.

Алебарда поступається списові на полі бою. Зі списом ви можете заволодіти ініціативою, проте алебарда — зброя цілковито для захисту. Якщо в поєдинку зустрічаються двоє воїнів із однаковим

рівнем майстерності, той, хто тримає спис, має перевагу. Слід пам'ятати, що і спис і алебарда мають сильні якості, та в обмеженому просторі битися ними незручно. Їх не можна застосовувати, щоб узяти заручника. Насправді, ця зброя призначена для поєдинку у чистому полі.

Ви будете мислити обмежено й забудете про справжній Шлях, якщо вивчатимете лише кімнатні техніки. Більше того, ви матимете труднощі в реальних поєдинках.

Лук є сильною зброєю з тактичного погляду на початку битви, особливо, коли вона відбувається на болотистій місцевості. Тут влучними пострілами можна уражати списоносців, які наближаються. Та лук втрачає сенс у випадку осади фортеці чи у випадку, коли супротивник знаходиться далі, ніж за сорок метрів. Тому традиційних шкіл стрільби з лука зараз майже не залишилося. У наш час це мистецтво стало майже непотрібним.

Для захисту фортець немає кращої зброї за рушницю. Це так само чудова зброя на полі бою до того моменту, як воїни зімкнули свої ряди. Та щойно супротивники почали битися на мечях, рушниці втрачають сенс.

Одна з особливостей лука полягає у тому, що можна спостерігати за летом стріли й враховувати це у майбутньому, тоді як траєкторію лету кулі помітити неможливо. Слід розуміти цю

особливість.

Все одно, що кінь, який повинен бути здоровим і витривалим, зброя завжди повинна бути справною й готовою до бою. Кінь повинен ступати впевнено і мечі, довгий і короткий, теж повинні рубати впевнено. Списи й алебарди мають бути міцними, луки й рушниці повинні бути надійними. Ваша зброя має бути доботною, без зайвих прикрас.

Ви не повинні мати улюбленої зброї. Володіти якоюсь однією зброєю дуже добре тоді, коли іншою ви володієте погано — такий самий недолік, що й не володіти цією зброєю зовсім. Ви не повинні брати приклад з інших, коли обираєте собі зброю. Погано, якщо командир чи солдат віддає перевагу чомусь одному. Ви повинні завжди пам'ятати про це.

Вибір часу як складова частина стратегії

Вибір часу важливий завжди. Щоб навчитися правильно обирати час, треба мати великий досвід.

Координація рухів важлива для того, хто танцює, грає на флейті й струнних інструментах, адже від неї залежить мелодія музики. Координація рухів і ритму грає першочергову роль в бойових мистецтвах, у стрільбі й у їзді верхи. У кожному мистецтві й ремеслі важливу роль відіграє час.

Порожнеча також має власну координацію рухів.

Час присутній у всіх аспектах життя воїна — у його звершеннях і невдачах, у гармонії й неузгодженості. Аналогічно час виконує важливу роль на Шляху торговця, оскільки від нього залежить пробудження й відхід до сну цілого міста. Будь-яка річ так чи інакше залежить від часу. Ви повинні розуміти це. У стратегії є важливими різноманітні часові міркування. Спочатку ви повинні знати, що таке правильний і неправильний час. Поміж великими і малими речами, поміж швидкими й повільними подіями ви повинні правильно враховувати час, беручи до уваги відстань і сторонні обставини. Це — найголовніше в стратегії. Дуже важливим є правильно враховувати сторонні обставини, адже в іншому випадку ваша стратегія буде неточною.

Заради перемоги в битвах треба відчувати Порожнечу, помічати ритм рухів суперника й, обираючи час, діяти так, щоб заскочити супротивника зненацька.

У всіх п'яти книгах йдеться про правильний вибір часу. Ви повинні наполегливо тренуватися, щоб зрозуміти це.

Якщо ви вдень і вночі практикуєте стратегію школи Іті, то важ дух буде зміцнюватися природнім шляхом. Це стосується стратегії бою в полі чи

стратегії одиночного поєдинку в обмеженому просторі. Стратегія школи Іті вперше описана у п'яти книгах, Книзі Землі, Книзі Води, Книзі Вогню, Книзі Вітру (Традиції) й Книзі Порожнечі.

Ось Шлях для тих, хто прагне вивчати мою стратегію:

1. Не дозволяйте собі бути нещирим у думках.
2. Шлях пізнається в тренуваннях.
3. Заглиблюйтеся в кожен вчинок.
4. Вивчайте Шляхи всіх професій.
5. Розрізняйте набуття і втрату в мирських справах.
6. Розвивайте інтуїтивне мислення.
7. Помічайте те, що важко помітити.
8. Звертайте увагу навіть на дрібниці.
9. Не робіть нічого зайвого.

Важливо з самого початку закарбувати ці принципи у своєму серці й наполегливо йти Шляхом стратегії. Якщо ви не звикли споглядати й робити узагальнення, то вам буде складно опанувати стратегію. Якщо ви опануєте цю стратегію в процесі вивчення, то ви ніколи не зазнаєте поразки, навіть якщо будете битися з двадцятьма чи тридцятьма нападниками.

Найважливіше — з самого початку налаштувати себе на стратегію й неухильно йти Шляхом. Так ви зможете насправді перемагати у всіх поєдинках, інколи навіть без зброї. Після

багатьох тренувань ви зможете легко керувати своїм тілом і перемагати супротивника силою свого тіла. Тоді ви досягнете такого рівня, коли зможете здолати десятих людей своїм духом. Хіба ви не станете невразливими, коли досягнете цього рівня?

У масштабній стратегії досконала людина може керувати підлеглими і вчиняти при цьому якнайкраще. Вона може керувати країною, якщо буде командувати багатьма людьми й зберігати при цьому стан керівника. Якщо існує Шлях, на якому людина завжди перемагає, вдосконалюється й набуває слави бездоганного воїна, то це — Шлях стратегії.

*Другий рік Сехо (1645), п'ятий
місяць, дванадцятий день.*

*Теруо Магонодзе
Сінмен Мусасі*

КНИГА ВОДИ

Вода уособлює дух стратегії школи Нітен Іті, і у цій книзі, Книзі води, мова піде про методи досягнення перемоги за допомогою довгого меча школи Іті. Жодна книга не може увібрати в себе цілісний виклад Шляху, але Шлях можна осягнути

інтуїтивно. Вивчайте цю книгу. Читайте кожне слово й старанно міркуйте над ним. Якщо ви будете бачити сенс лише в найзагальніших рисах, то ви зробите помилку на Шляху.

Принципи стратегії сформульовані тут у термінах одиночного поєдинку, та ви повинні мислити широко й розуміти, як треба вести бій з десятитисячною армією.

Стратегія відрізняється від інших мистецтв ще й тим, що якщо ви зробите навіть найменшу помилку на Шляху, то ви розгубитеся й ваше життя буде у небезпеці.

Від простого прочитання цієї книги ви не досягнете Шлях стратегії. Вбирайте в себе те, що ви читаєте. Потрібно не лише читати, запам'ятовувати чи брати приклад, а слід намагатися закарбувати основний принцип у своєму серці, щоб на тренуваннях він проявив себе у вашому тілі.

Дисципліна духу в стратегії

Ваша духовна орієнтація протягом вивчення стратегії повинна бути такою самою, як і в повсякденному житті. Як у бою, так і в звичному житті ви повинні бути спокійними і водночас рішучими. У кожній ситуації дійте без напруження, але й не бездумно. Ваш дух повинен бути врівноваженим і безпристрасним. Навіть тоді, коли

ваш дух перебуває у спокої, не дозволяйте своєму тілу розслаблятися, а коли ваше тіло розслабляється, не дозволяйте духові втрачати пильність. Не дозволяйте тілові впливати на дух, а духові — впливати на тіло. Не дозволяйте собі занепадати духом, але й не будьте занадто жвавим. Жвавий дух — слабкий. Занепалий дух також слабкий. Не дозволяйте ворогові бачити ваш дух.

Малі люди повинні добре знати дух великих людей, а великі люди повинні знати дух малих людей. До кого з них ви б не належали, не дозволяйте своєму тілу вводити вас в оману. Якщо ваш дух відкритий і не стиснутий, дивіться на речі піднесено. Вам слід розвивати у собі рішучість і мудрість. Набирайтеся досвіду, навчайтесь помічати справедливість у людських вчинках, відрізняйте добро від зла, вивчайте Шляхи різних мистецтв. Якщо ніхто не може вас обманути, отже ви досягнули мудрість стратегії.

Мудрість стратегії не подібна до решти речей. На полі битви, навіть якщо вас відтіснили, ви повинні дотримуватися принципу стратегії й діяти наполегливо.

Стійка в стратегії

Стійка повинна бути такою, щоб голова дивилася прямо, а погляд не був спрямований ні

вгору, ні донизу, ні в бік. Лоб і перенісся не повинні бути зморщеними. Не витріщайте очі й не давайте їм кліпати, лише трохи примружте їх. Риси обличчя повинні бути спокійними. Тримайте ніс прямо й трохи розширте ніздрі. Стежте, щоб потилиця була прямою. Нехай ваша зачіска свідчить про силу. Нехай та сама сила дає знати про себе від плечей донизу через усе тіло. Опустіть плечі, не випинайте сідниці й дайте силі вступити до ніг, спуститися від колін до самої ступні. Втягніть живота так, щоб не треба було згинати ноги у стегнах. Закладіть меч-супутник за пояс у такий спосіб, щоби пояс не послаблювався. Цей прийом має назву «втискування меча».

У всіх різновидах стратегії важливим є вміння зберігати бойову стійку у повсякденному житті й зробити свою повсякденну стійку бойовою. Ви повинні зосередити на цьому належну увагу.

Погляд у стратегії

Погляд повинен бути всеохопним і уважним. Погляд виконує дві функції: вистежування й віднайдення. Віднайдення повинне бути сильним, а вистежування слабким.

У стратегії дуже важливо помічати віддалені речі так, ніби вони поруч, і віддаляти на певну відстань речі, що знаходяться поруч. Дуже важливо

також знати меч супротивника й не відволікатися, щоб помічати найменші рухи цього меча. Ви повинні зумисне вчитися цьому на своїх тренуваннях. Погляд повинен бути однаковим як у одиночному поєдинку, так і в битві з цілою армією.

Стратегія навчає дивитися по боках не рухаючи очима. На те, щоб навчитись дивитися у такий спосіб знадобиться певний час. Опануйте цю навичку. Використовуйте такий погляд у повсякденному житті й не нехтуйте ним незважаючи ні на що.

Як тримати меча

Тримайте довгий меч певним чином. Великий і вказівний палець тримають руків'я дуже слабо, середній палець тримає руків'я не надто сильно, але й не надто м'яко, тоді, як два останніх пальці стискають руків'я сильно. Погано, якщо ваші руки не теплі.

Взявши меча в руки, ви повинні бути сповнені рішучості подолати ворога. Коли ви завдаєте удару мечем, ваші пальці мають стискати руків'я точнісінько так само, а руки не повинні тремтіти від напруження. Коли ви відводите у бік меч супротивника, що завдає удару вам, чи вибиваєте меча з його рук, ви повинні трохи дужче стиснути руків'я великим і вказівним пальцями.

Спосіб утримання меча під час поєдинку й під час випробування такий самий. Немає такого поняття, як «утримання меча для удару по супротивникові».

Загалом, мені подобається жорсткість у поведженні з довгим мечем і з коротким так само. Жорсткість — це непорушна рука. Гнучкість — це рухлива рука. Ви повинні пам'ятати про це.

Рухи ніг

Трохи розслабивши пальці ніг, твердо ступайте на п'ятах. Ви можете рухатися швидко чи повільно, великими чи малими кроками, ваші ноги завжди мають рухатися так, як під час звичайної ходи. Я не прихильник трьох методів ходи, які мають назви «нога, що стрибає», «нога, що пливе» і «фіксований крок».

Принцип інь-янь важливий для рухів ніг. Його суть полягає в тому, що треба переставляти ноги одна за одною. Ноги слід переставляти зліва направо й справа наліво, коли завдаєш чи відводиш удар, а також, коли ухиляєшся від удару. Ви не повинні віддавати перевагу рухам якоїсь однієї ноги.

П'ять положень меча

П'ять положень меча: верхнє, середнє, нижнє, правобічне, лівобічне. Положення меча завжди належить до однієї з цих категорій. Окрім цих ніяких других положень не існує. Єдиний сенс кожного положення у тому, щоб здолати ворога.

В якому б положенні ви не були, не думайте про нього, лише про те, як завдати удар.

Ваше положення може бути великим чи малим залежно від ситуації. Верхнє, нижнє й середнє положення є стійкими, тоді як правобічне й лівобічне є нестійкими. Останніх два положення застосовуються, якщо попереду чи з якогось одного боку є перепона. Рішення — використати ліве чи праве положення — визначається згідно з місцем поєдинку.

Суть Шляху полягає в наступному. Щоб зрозуміти всі положення меча, ви мусите добре зрозуміти середнє положення. Середнє — найголовніше. Якщо говорити про масштабну стратегію, то середнє положення — це положення командира, у той час, коли решта чотири йдуть услід за ним. Ви повинні усвідомити це.

Шлях довгого меча

Осягнення Шляху довгого меча дає нам зрозуміти, що ми можемо володіти цим мечем, тримаючи його двома пальцями. Якщо добре знати

особливості довгого меча, то можна легко володіти ним.

Якщо ми намагатимемося вправлятися з довгим мечем швидко, то ми відступимо від істинного Шляху. Правильне володіння довгим мечем — це володіння без поспіху. Якщо намагатися володіти цим мечем швидко, так само, як коротким мечем чи складаним віялом, то ми вчинимо помилку, яку називають «подобобою ударів коротким мечем». Ви не зможете зарубати людину, якщо будете застосовувати довгого меча у такий спосіб.

Коли ви рубаєте довгим мечем згори вниз, піднімайте його вертикально. Коли ви рубаєте збоку, то й замахуйтеся збоку. Повертайте меч у висхідне положення найзручнішим способом — щоб лікті цілковито розігнулися. Тримайте меч міцно. Такий Шлях довгого меча.

Коли ви навчитеся використовувати п'ять засад моєї стратегії, ви зможете володіти мечем правильно. Ви повинні тренуватися постійно.

П'ять підходів

1. Перший підхід — це середнє положення. Зустріньте ворога, спрямувавши вістря меча йому в обличчя. Якщо він атакує, відбивайте його меча в правий бік і «прокотіться» по ньому. Чи, якщо

ворог атакує, відбийте вістря його меча, завдаючи удару по ньому знизу. Тоді затримайте ваш довгий меч у цьому положенні і, коли ворог поновить напад, завдайте йому удару по руці знизу. Це — перший метод.

Решта підходів — такого ж типу. Щоби вивчити їх, ви повинні постійно тренуватися застосовувати меч. Якщо ви досягнете мій Шлях довгого меча, то вам буде до снаги звести нанівець будь-яку атаку супротивника. Запевняю вас, не існує інших позицій окрім п'яти позицій довгого меча Ніто Іті.

2. Щоб скористатися другим підходом, коли супротивник атакує, завдайте удару довгим мечем з верхнього положення. Якщо супротивнику вдалося уникнути удару, залиште меч там, де він опинився, і, коли суперник знову розпочне атаку, завдайте йому удару знизу вгору. Цей удар можна повторити кілька разів.

Цей метод робить можливими варіації у виборі часу. Ви зрозумієте їх, якщо будете тренуватися за методикою школи Іті. Коли ви опануєте техніку цієї школи, то зможете перемагати із використанням будь-якого з п'яти підходів. Ви повинні тренуватися наполегливо.

3. У третьому підході слід зайняти нижнє положення і приготуватися завдати удару знизу. Коли ворог атакує, завдайте йому удар знизу. Коли

ви робите це, супротивник може спробувати вибити меч з ваших рук. У цьому випадку завдайте йому горизонтального удару по верхній частині рук. Таким чином, з нижнього положення ви вражаєте супротивника в ту саму мить, коли він атакує.

Ви будете часто застосовувати цей підхід як на початку практики, так і на пізнішому етапі вивчення стратегії. Ви повинні цілеспрямовано тренуватися у застосуванні довгого меча.

4. У четвертому підході застосуйте лівобічне положення. Коли ворог атакує, завдайте йому удару по руках знизу. Коли ви будете завдавати цей удар, він спробує вибити меч з ваших рук і, можливо, вдарити вас по руках. У цьому випадку відбийте його удар і завдайте удару з-за плеча.

Такий Шлях довгого меча. Якщо ви застосуєте цей метод, ви переможете й зведете нанівець атаку супротивника. Ви повинні звернути увагу на цю можливість.

5. У п'ятому підході меч знаходиться початково в правобічному положенні. Щоби відповісти на атаку ворога, рухайте мечем знизу через бік у верхнє положення, а тоді завдайте удару згори.

Цей метод дуже важливий для правильного розуміння Шляху довгого меча. Якщо ви користуєтеся цим методом — ви можете вільно володіти важким довгим мечем.

Я не можу докладно змалювати ці п'ять підходів. Ви повинні якомога глибше досягнути мій Шлях перебування у гармонії з мечем, вивчити координацію рухів на всіх рівнях, навчитися визначати особливості довгого меча супротивника й звикнути до застосування кожного з п'яти підходів, які ми розглянули. За їх допомогою ви будете завжди перемагати супротивника, бо відгадаєте його наміри. Вам слід уважно вивчити це питання.

Вчення про положення-без-положення

Сенс «положення-без-положення» полягає у тому, що в жодному з положень довгого меча немає потреби. Усе-таки положення існують як різні способи тримати довгого меча. Як би ви не тримали меча, ви повинні бути наготові завдати вирішального удару із врахуванням ситуації, місця й вашого ставлення до супротивника. Верхнє положення, коли подих іде на спад, ви можете змінити на середнє положення, а з середнього положення можна дещо підняти меч і зайняти верхнє положення. Крім того, з нижнього положення ви можете перейти в середнє, якщо обставини цього вимагатимуть. У деяких ситуаціях, коли ви переводите довгого меча з лівобічного в правобічне положення ближче до центру, ви

опиняєтесь у середньому чи нижньому положенні.

Цей принцип має назву «перехід меча з положення, що існує в положення, що не існує». Коли ви беретеся за меч, найважливіше — сповнитися рішучістю щоб здолати ворога, чого б це вам не вартувало. Коли ви відводите удар, виконуєте захисний рух, відстрибуєте в бік чи торкаєтесь меча супротивника, ви повинні бути наготові тієї ж миті завдати удару по супротивникові. Важливо розвинути у собі цю здатність.

Якщо ви заклопотані лише відбиванням ударів, ухилянням і захистом, то ви не зможете досягнути перемоги. Перш за все ви повинні прагнути до того, щоб внаслідок ваших дій супротивник був подоланий. Ви повинні всерйоз замислитися про це.

Положення у масштабній стратегії має назву «бойовий стрій». Його призначення — перемагати в битвах. Фіксовані розташування воїнів не годяться. Вивчіть це як слід.

Ураження супротивника в одну мить

Принцип «в одну мить» означає, що вам слід несподівано наблизитися до супротивника, скористатись його короткочасною розгубленістю, завдати удару якомога швидше, не зрушуючи з

місця й не зупиняючи подиху. Якщо вам вдалося атакувати супротивника до того, як він вирішив відступити, змінити позицію чи контратакувати, кажуть, що ви уражаєте його «в одну мить».

Щоб навчитися найкращим чином обирати час для завдання негайного удару, ви повинні наполегливо тренуватися.

Імітація втраченого удару

Коли ви атакуєте, а ворог відступає, але ви бачите, що він приготувався дати рішучу відсіч, вам слід зробити вигляд, що ви пропустили удар. Тоді супротивник розслабиться й ви зможете атакувати його. Ось що таке «імітація втраченого удару».

Дуже складно засвоїти цей прийом через книжку, але, коли ви розпочнете заняття, то довідаєтеся, як вам слід вчинити.

Незапланований удар без уяви

За цим методом, коли ви відповідаєте на атаку супротивника, слід прискорити рухи й завдавати ударів тілом, духом і руками з Порожнечі. Ось що таке незапланований удар без уяви.

Удар води, що тече

Удару води, що тече завдають, коли б'ються з супротивником лезом до леза. Коли він завдає удару довгим мечем і притьмом відступає, щоб приготуватися до наступної атаки, затримайте своє тіло й подих і завдайте удару довгим мечем, рухаючись якомога повільніше, наче ваше тіло наповнене застоюлою водою. Коли ви опануєте цей прийом, то зможете впевнено використовувати його. Крім того — дуже важливо вміти оцінювати рівень підготовки супротивника.

Тривалий удар

Коли ви йдете в атаку, а ворог йде на вас, ви можете завдавати удари обома мечами й уражати голову, руки й ноги супротивника. Коли ви завдасте удару довгим мечем зразу по кількох місцях, такий удар має назву «тривалого». Ви повинні практикувати його. Він застосовується дуже часто. Після деякої практики ви зрозумієте це.

Удар вогню й каміння

Сенс цього удару у тому, що зразу після того, як ви відвели довгий меч супротивника, ви завдасте йому удар у відповідь якомога сильніше й не відводите свій меч. Для цього треба швидко діяти руками, ногами й усім тілом. Якщо ви витратите

достатньо часу на тренування, то вам стануть підвладними дуже сильні удари.

Удар червоного листа

Удар червоного листа значить, що ви вибиваєте довгого меч з рук супротивника. Руками супротивника керує дух. Коли супротивник з довгим мечем у руках знаходиться перед вами й збирається завдати вам удару, ви швидко б'єте по його мечу «ударом вогню й каміння», завдаєте його способом «незапланованого удару без уяви». Якщо ви влучите у вістря його зброї, то він обов'язково впустить свого меч. Якщо ви будете часто відпрацьовувати цей удар, то вам буде до снаги легко вибивати меч з рук супротивника. Ви повинні постійно вправлятися у цьому.

Тіло замість довгого меч

Або «довгий меч замість тіла». Зазвичай для того, щоб здолати супротивника, ми рухаємо тіло й меч одночасно. Однак, у деяких випадках, коли супротивник атакує, ви можете зробити рух тілом уперед, а тоді завдати йому удару мечем. Якщо під час поєдинку тіло супротивника непорушне, то ви можете спершу завдати йому удару довгим мечем. Та в деяких випадках спершу краще перемістити

тіло й лише потім завдати удару довгим мечем. Ви повинні старанно дослідити цей удар і застосовувати його в своїй практиці.

Удар мечем і розріз мечем

Є відмінності між ударом і розрізом. В момент удару, як би ви не тримали меча, ви дієте рішуче. Для розрізу вам достатньо усього лиш доторкнутися до супротивника. Навіть якщо ви зробите глибокий розріз і супротивник зразу ж помре, це всього лише розріз. Коли ви рубаете, ваш дух сповнений рішучості. Ви повинні пам'ятати про це. Якщо ж ви спочатку лише порізали руку чи ногу супротивника, ви повинні потім завдати йому сильного удару. Різання мало відрізняється від дотику. Коли ви розумієте це, ваш удар більше не відрізняється від розрізу. Вивчіть це уважно.

Тіло китайської мавпи

Сенс вислову «тіло китайської мавпи» полягає у тому, що не потрібно витягувати руки. Перш ніж супротивник встигне завдати вам удару, дух повинен швидко увійти в вас, не спонукаючи ваші руки до рухів. Якщо ви не маєте наміру витягувати руки, ви вчините ефективно, а дух поступово заповнить ваше тіло. Наблизившись до

супротивника на відстань прямої руки, ви можете легко пересувати тіло. Ви повинні дослідити цю можливість.

Клей і лакова емульсія

Сенс прийому, що має назву «клей і лакова емульсія» у тому, щоб наблизитися до ворога й не віддалятися від нього. У наближенні до ворога твердо тримайте голову, тіло й ноги. Зазвичай, люди схильні наближатися головою й ногами, але залишають тіло позаду. Ви повинні рухатися впевнено, щоб між вашим тілом і тілом ворога не було просвіту. Вам треба уважно це вивчити.

Будьте вищим за супротивника

Принцип «Бути вищим за супротивника» означає, що у наближенні до нього ви будете прагнути опанувати вищу позицію, але таким чином, щоб це не завдавало вам незручностей. Випростайте ноги, розігніть стегна й витягніть шию, коли дивитеся супротивникові в обличчя. Коли ви впевнені, що перемогли у поєдинку, подайтеся вперед і випростайтеся. Ви повинні навчитися виконувати цей рух.

Будьте клейким

Коли ворог йде на вас в атаку, а ви відповідаєте йому ударом довгого меча, треба зустріти меч супротивника своїм мечем і зробити вигляд, ніби вони склеїлися. Ефект «склеювання» з'являється тоді, коли ви завдаєте не надто потужного удару, а після цього робите так, щоб мечі було складно розвести. Якщо ви збираєтеся «приклеїтися» своїм мечем до меча супротивника, то краще за все буде спокійно наблизитися. Різниця між «клейкістю» й «зв'язаністю» меча полягає у тому, що «клейкість» сильніша ніж «прилипання». Ви повинні це враховувати.

Удар тілом

Принцип «удару тілом» означає наближення до ворога через прогалину в його захисті. Ви повинні прагнути вдарити його тілом. Відверніть обличчя у бік і завдайте супротивнику удар у груди, виставивши вперед ліве плече. Наступайте з наміром повалити його на землю, б'ючи його з кожним видихом якомога дужче. Коли ви оволодієте цим прийомом, то зможете відтіснити ворога на десять, і навіть на двадцять кроків назад. Цього повинно бути достатньо для вашої перемоги. Тренуйтеся наполегливо.

Три способи відбити атаку

Є три відомі способи відвести удар:

1. Коли супротивник йде на вас в атаку, відведіть удар його довгого меча й зробіть вигляд, що ви відштовхуєте його поглядом.

2. Відведіть удар супротивника ліворуч і зробіть вигляд, що намагаєтеся скрутити йому в'язи.

3. Якщо ваш довгий меч коротший, ніж у супротивника, не відволікайтеся на те, щоб відвести його удар, а швидко підскочте до нього й завдайте удару лівою рукою в обличчя.

Такі є три методи відведення удару. Варто пам'ятати, що ви завдаєте удару в обличчя стиснутою в кулак лівою рукою. Для того, щоб робити це вправно, треба багато тренуватися.

Удар в обличчя

Сенс цього удару полягає в тому, щоб зробити різкий випад уперед і завдати удару супротивникові, який стоїть перед вами. Після цього ініціатива повинна перейти до вас, і ви отримаєте багато можливостей подолати суперника. Ви маєте зосередитися на цьому. Коли супротивник подається назад у поєдинку, його тіло стає вразливим і ви можете швидко перемогти, якщо

застосуєте удар в обличчя. Цінність такого удару зростає з часом, коли ви набуваєте досвіду.

Удар в серце

Якщо протягом поєдинку щось заважає вам згори чи збоку, чи якщо вам складно завдати удару з якихось причин, ви можете зробити випад уперед. Тут ви повинні завдати удару в груди супротивника, коли відводите його удар і не дозволяєте вістря вашого довгого меча коливатися. У мить випаду ви показуєте супротивнику лише поперечний зріз вашого меча. Цей удар дуже важливий у випадку, якщо ви втомилися, чи з якоїсь іншої причини не можете рубати довгим мечем. Ви повинні навчитися застосовувати цей прийом.

Реакція «раз-два!»

Принцип «реакції» означає, що коли супротивник намагається відповісти на вашу атаку ударом довгого меча, ви контратакуєте його знизу, робите випад уперед і намагаєтесь при цьому втримати його меч знизу. Ви рухаєтесь дуже швидко, ваш контрудар є «реакцією» на удар супротивника. Робіть випад «раз!», а тоді завдавайте удару «два!» Таку координацію рухів

можна часто побачити в поєдинках. Суть реакції «раз-два!» полягає у тому, щоб завдавати удару водночас зі здійсненням меча й випадом уперед. Ви маєте вивчити цей прийом, а тоді довго відпрацьовувати його.

Відбиття ударом

Суть прийому «відбиття ударом» полягає у тому, що, б'ючись на мечах із супротивником, ви приймаєте його численні удари своїм довгим мечем і відбиваєте їх, а тоді завдаєте вирішального удару. Суть відбиття ударом не у відбитті й не в ударі, а у тому, щоб перехопити удар супротивника і, не гаючи часу, завдати удар у відповідь. Якщо ви правильно розрахуєте час, то яким би дужим не було зіткнення вашого меча з мечем суперника — вістря вашого меча при цьому не відхилиться. Щоб досягнути цього, ви маєте довго тренуватися.

Випадок із кількома супротивниками

Випадок із кількома супротивниками може трапитися, коли ви б'єтесь з кількома нападниками на самоті. У цьому випадку візьміть у руки довгий меч і меч-супутник, забезпечте собі вільне місце з лівого і з правого боку. Сенса полягає у тому, щоб примусити супротивників рухатися з боку в бік,

навіть якщо вони нападають зусібіч.

Уважно стежте, з якого боку до вас наближаються супротивники і відбивайте удари тих, хто найближче до вас. Тримайте в полі зору усіх нападників зразу і уважно спостерігайте, як вони наближаються, намагайтеся завдавати удари лівою і правою рукою по черзі. Не вичікуйте. Постійно змінюйте положення й відбивайтеся від нападників з того боку, звідки вони наближаються. Якими б не були ваші дії, ви повинні зібрати нападників до купи, наче рибу, яку нанизують на одну шворку, і, коли вони зберуться всі гуртом, рубайте швидко, не залишайте їм часу на пересування.

Переваги власного досвіду

Якщо ви берете участь у поєдинках, ви можете навчитися перемагати за допомогою стратегії довгого меча, але пояснити це письмово мені дуже складно. Щоб зрозуміти, як треба діяти у кожному випадку, ви повинні наполегливо тренуватися.

Усна традиція твердить: «Справжній Шлях стратегії — Шлях довгого меча».

Один удар

Ви може впевнено перемагати, якщо застосуєте техніку одного удару. Цього важко досягнути, якщо ви не будете вивчати стратегію наполегливо. Якщо ж ви неухильно прямуєте Шляхом, стратегія буде виходити з вашого серця і ви зможете перемагати, коли самі цього забажаєте. Ви повинні тренуватися щодня.

Безпосереднє навчання

Дух безпосереднього навчання виявляє себе у тому, як справжній Шлях школи Ніто Іті передається від вчителя до учня.

Усна традиція говорить: «В стратегії кожен навчає своє тіло».

У цій книзі викладені засади фехтування школи Іті.

Щоб засвоїти стратегію перемоги за допомогою довгого меча, перш за все слід засвоїти п'ять підходів і п'ять положень і, звісно ж, закарбувати в своєму тілі Шлях довгого меча. Ви повинні осягнути дух і правильно вибирати час, спритно володіти довгим мечем і рухатися в гармонії з духом. Скільки б нападників не билися з вами одночасно, стратегія завжди підкаже правильну лінію поведінки.

Вивчайте матеріал цієї книги, уважно роздивляйтеся прийоми один за одним, лише тоді

ви осягнете головний принцип Шляху.

Цілеспрямовано й терпляче оволодівайте особливостями цих прийомів, час від часу випробовуйте свої сили у поєдинках. Зберігайте цей дух щоразу, коли ви б'єтеся на мечах з ворогом.

Крок за кроком прямуйте цим Шляхом завдовжки у тисячу миль.

Вивчайте стратегію багато років і осягайте дух воїна. Сьогодні перед вами з'являється можливість подолати своє учорашнє «я», а завтра — своє сьогоднішнє «я». Більше того, щоб здолати досвідченіших воїнів, тренуйтеся за цією книжкою та не дозволяйте своєму серцю відхилися від справжнього Шляху.

Коли ви цілковито осягнете шлях перемоги, ви зможете впоратися з кількома десятками людей зразу. Опанувавши цю книгу вам залишиться тільки набувати досвіду у фехтуванні. Ви досягнете цього у битвах і поєдинках.

*Другий рік Сехо (1645), п'ятий
місяць, дванадцятий день.*

*Теруо Магонодзе
Сінмен Мусасі*

КНИГА ВОГНЮ

Ця книга, Книга Вогню присвячена стратегії школи Ніто Іті. У ній я буду змальовувати поєдинок як вогонь.

Перш за все скажу, що люди уявляють собі переваги стратегії занадто спрощено. Використовуючи лише кінчики пальців, вони знають про переваги лише кількох сантиметрів долоні. Вони проводять поєдинок з близької відстані, так, наче в руках у них складане віяло, а не меч. Вони зосереджуються на несуттєвих деталях, навчаються рухати руками й ногами, тренуються з бамбуковими мечами.

У моїй стратегії вміння перемагати здобувається впродовж багатьох поєдинків. На Шляху меча воїн навчається визначати силу атак, зникає до використання справжньої зброї й відкриває для себе сенс життя і смерті.

Якщо ви вдягнете бойові обладунки, то не зможете скористатися багатьма спеціалізованими технічними прийомами. Моя стратегія гарантує вам перемогу у поєдинку не на життя, а на смерть супроти п'яťох, навіть десятих людей. Вірним є принцип: «Одна людина може здолати десятих, тому тисяча може здолати десять тисяч». Ви повинні звернути увагу на це.

Ви не можете щодня зібрати для тренування тисячу чи десять тисяч людей. Але ви можете стати

майстром стратегії, якщо будете тренуватися з мечем на самоті. Так ви навчитеся розгадувати стратегію супротивника, визначати його сили й можливості і наблизитеся до розуміння, як за допомогою стратегії перемагати десятитисячні армії.

Кожен, хто хоче збагнути суть моєї стратегії, повинен уважно вивчити всі прийоми й наполегливо тренуватися зранку і ввечері. Лише таким чином можна вдосконалити свою майстерність, звільнитися від его, розвинути незвичні здібності й досягнути таємну силу.

Такий практичний результат стратегії.

Особливості ситуації

Огляньте як слід місце поєдинку. Інакше кажучи — займіть позицію спиною до сонця. Якщо ситуація не дозволяє дотримати цієї умови, ви повинні спробувати стати так, щоб сонце було праворуч від вас. У будівлях ви повинні розташуватися так, щоб вхід опинився за вашою спиною чи праворуч від вас. Зробіть так, щоб ззаду і з лівого боку від вас було вільне місце, а меч знаходився праворуч у бойовому положенні. Якщо поєдинок проходить уночі, і ви маєте таку можливість, розташуйте джерело світла позаду себе й станьте у вказане вище положення.

Ви повинні стояти на невисокому узвишші й дивитися на свого ворога згори вниз. Так, камідза у будинках, здебільшого, знаходиться на узвишші.

Під час поєдинку завжди намагайтеся відтіснити супротивника в лівий бік від себе. Заганяйте його у незручні місця й намагайтеся зробити так, щоб за спиною в нього були перешкоди. Коли супротивник опиниться в невідгідному місці, не давайте йому часу огледітися, стрімко переслідуйте його й завдавайте йому ударів. В будівлях відтісняйте супротивника до колон, заганяйте його на пороги, балки, у проходи під дверима, веранди і таке інше, не залишайте йому достатньо часу на оцінку переваг чи недоліків його місцезнаходження.

Примушуйте супротивника займати незручні положення, знаходитися поблизу перешкод і так далі. Самі ж знаходьте такі положення поблизу, які могли б надати вам перевагу. Щоб навчитися використовувати такі можливості, вам треба їх дослідити й невтомно тренуватися.

Три методи випередження супротивника

Перший метод полягає у тому, щоб випередити його у нападі. Цей метод має назву кен-но сен (напад).

Другий метод випередити супротивника

полягає у тому, щоб зробити це, коли супротивник йде в атаку. Цей метод має назву тай-но сен (очікування ініціативи).

Особливістю третього методу є ваша з супротивником одночасна атака. Це має назву тайтай-но сен (супровід і випередження).

Інших методів для перехоплення ініціативи не існує. Оскільки в момент, коли ініціатива переходить до вас, ви можете швидко отримати перемогу, то це — один з найважливіших елементів стратегії. Під час захоплення ініціативи важливу роль відіграють кілька моментів. Щоб подолати супротивника, ви маєте розгадати його задуми і найкращим чином використати ситуацію. Змалювати всі деталі цього підходу неможливо.

Перший метод — кен-но сен

Якщо ви наважилися на атаку, зберігайте спокій, але рухайтесь стрімко. По-перше, ви можете наступати впевнено, але без поспіху, бо не збираєтесь подолати супротивника сразу ж.

Ще одна можливість полягає у тому, щоб наступати якомога потужніше. У цьому випадку, коли ви досягнете ворога, рухайте ногами трохи швидше, ніж зазвичай, збиваючи його з пантелику й долаючи його несподівано.

Або ж, якщо ваш дух спокійний, атакуйте,

зберігаючи постійний натиск від початку до кінця, завдаючи удар за ударом. Сенс тут у тому, щоб жодної миті не сумніватися у власній перемозі.

Ось що таке кен-но сен.

Другий метод — тай-но сен

Коли ворог розпочинає атаку, залишайтеся незворушним, але зобразіть слабкість. Коли ворог наблизиться до вас, несподівано ступіть назад і зробіть вигляд, що збираєтеся відскочити в бік. Тоді, коли побачите, що ворог розслабився, зробіть несподіваний випад у його бік. Це один варіант.

Або ж, коли ворог йде в атаку, контратакуйте його якомога рішучіше, і скористайтесь його розгубленістю, що з'явилася у нього через невдало проведену атаку.

Ось що таке тай-но сен

Третій метод — тайтай-но сен

Коли ворог швидко розпочинає атаку, вам доведеться атакувати сильно й цілитися при цьому у його слабке місце. Коли він наблизиться впритул, ви можете завдати йому вирішального удару.

Або ж, якщо ворог атакує без поспіху, ви повинні спостерігати за його діями й плавними рухами тіла підлаштуватися під його рухи й

приєднатися до них, коли він наблизиться. Тоді одним різким рухом завдайте йому вирішального удару.

Ось що таке тай тай-но сен

Ці методи неможливо пояснити на словах. Ви повинні самостійно випробувати все, про що тут написано. У всіх трьох методах перехоплення ініціативи ви повинні правильно оцінювати ситуацію. Це не значить, що ви завжди йтимете в атаку першим. Але якщо ворог атакує першим, то ви маєте обернути його атаку на свою користь. У стратегії ви ефективно перемагаєте, коли випереджаєте ворога. Ви мусите наполегливо тренуватися, щоб це усвідомити.

Притискати голову до подушки

Принцип «притискати голову до подушки» означає, що ви не дозволяєте супротивнику підвести голову.

У стратегічних поєдинках недобре піддаватися супротивникові й дозволяти йому вести вас. Ви повинні вести супротивника. Звичайно, супротивник також хоче цього, але якщо ви його випередите й заволодієте ініціативою, то йому не вдасться цього зробити. Згідно стратегії, ви повинні зупиняти супротивника, коли він намагається завдати удар. Ви повинні стримувати його натиск і

звільнятися від захвату, яким він намагається обмежити ваші рухи. Ось що значить «притискати голову до подушки».

Коли ви осягнули цей принцип, то що б не робив ворог, ви відгадаєте його наміри й застосуєте контрзаходи. Сенс у тому, щоб відбити його атаку, коли є лише склад «ат...», запобігти його стрибкові, коли пролунало лише «стр...» й відбити його удар, коли почулося лише «у...».

Згідно стратегії, важливо не дозволяти супротивникові робити корисні для нього дії, змушуючи його робити лише даремні. Однак, якщо ви заклопотані лише цим, то ви переходите до оборони. Ви повинні прямувати Шляхом, гамувати супротивника, плутати його плани, а тоді виконувати щодо нього прямі дії. Якщо ви можете це робити, то ви — майстер стратегії. Щоб зрозуміти значення вислову «притискати голову до подушки», ви повинні наполегливо тренуватися.

Переправа

Переправа у цьому випадку може означати переправу на човні через річку й переправу через широку морську затоку на поромі. Я знаю, що ви переправлялися багато разів за своє життя. Для переправи ви виходите в море у той час, коли ваші друзі залишаються в гавані. Ви знаєте маршрут,

можливості свого човна й переваги, які надає вам погода. Якщо погода сприяє й дме супутній вітер, встановлюйте вітрило. Якщо за якийсь час напрямок вітру змінюється, то ви повинні подолати решту шляху без вітрила.

Осягнувши дух переправи, пам'ятайте, що він пов'язаний з усім вашим життям. Ви повинні уявляти собі життя як переправу.

У стратегії також важливим є вміння «переправлятися». Визначайте здібності суперника, виявляйте його сильні сторони й переправляйтеся у найвигідніших місцях, так само, як капітан морського корабля обирає найкращий маршрут руху через океан. Якщо вам пощастить переправитися у найсприятливішому місці, можете заспокоїтися. У цьому випадку мова йде про атаку на слабкі місця супротивника й можливість поставити себе у вигідне положення. Так можна отримати перемогу в широкомасштабних діях. Дух переправи важливий у стратегії одиночних і групових поєдинків.

Ви повинні вивчити це питання.

Розуміння ситуації

Принцип «заглиблення в ситуацію» означає розуміння настрою супротивника протягом бою. Чи допомагає це перемогти? Якщо ви будете

спостерігати за духом ворожих воїнів і обирати для себе найкраще положення, ви зможете нейтралізувати переваги ворога й створити гарні передумови для подолання ворога. Ви можете отримати перемогу завдяки цій стратегії, якщо будете йти в бій з вигіднішої позиції.

У поєдинку ви повинні випередити суперника й атакувати його, щойно з'ясуєте його сильні й слабкі сторони, а також визначите школу стратегії, до якої він належить. Беріть до уваги ритм пересувань і координацію рухів супротивника й атакуйте найнесподіванішим чином.

Якщо ваші здібності великі, то розуміння ситуації передбачає для вас бачення самої сутності речей. Якщо ви добре оволодієте стратегією, то зможете збільшити свої шанси, щоб розгадати наміри супротивника, й через це отримати всі необхідні переваги для подолання суперника. Ви повинні активно навчатися цьому.

Як вибити меч

Принцип «вибивання меча» часто використовують у стратегії. Спочатку скажу, як його застосовують у масштабній стратегії. Коли супротивник стріляє з луків, рушниць, а тоді атакує, вам складно відповісти контратакою, якщо ваші солдати заклопотані перезарядженням рушниць і

напинанням луків. Ідея принципу полягає в тому, щоб атакувати швидко, поки ворог ще стріляє з луків і рушниць. Ось що таке — вибити меч з рук супротивника.

У поєдинку сам на сам ми не можемо отримати вирішальну перевагу, якщо просто раз за разом відбиватимемо удари довгого меча супротивника. Ми повинні уразити його на самому початку атаки, «вибиваючи меч з його рук» — ще перед тим, як він завдає удар.

Вибити меч з рук супротивника не значить, що меч буквально повинен впасти на землю, а ви притиснете його ногою. Мова про те, що вам слід перехопити ініціативу, насуваючись тілом і духом, після чого вам треба уразити супротивника довгим мечем. Ви повинні навчитися діяти, щоб не дати супротивнику атакувати вдруге. Ось що значить випереджати супротивника. Коли ви наблизитесь до нього в поєдинку, ви повинні бути готові не лише завдати удар, але й відбити його атаку, якщо вона буде. Ви повинні вивчити це питання дуже добре.

Як вибити з ритму

Вибити з ритму можна будь-що. Рука, тіло й ціла армія можуть бути вибитими з ритму, якщо буде порушена гармонія їхніх рухів.

У широкомасштабній стратегії, коли

супротивник вибивається з ритму, ви повинні переслідувати його, щоб він не мав часу опам'ятатися. Якщо ви не скористаєтеся цією перевагою, ворог може отямитися й дати рішучу відсіч.

У поєдинку з одним супротивником іноді буває, що він втрачає координацію рухів і випадає з ритму. Якщо ви впустите цю можливість, ворог може відновити рівновагу й більше не допускати таких прорахунків. Уважно слідкуйте за супротивником, і коли він припуститься помилки, переслідуйте його й не давайте йому опам'ятатися. Ви повинні робити це. Атака й переслідування вимагають сили духу. Вони дозволяють завдати вирішального удару, після якого супротивник вже ніколи не отямиться. Ви маєте навчитися завдавати таких ударів.

Станьте своїм супротивником

Стати супротивником — поставити себе у положення суперника. Люди схильні ставитися до злодія, який заліз в їхній дім, як до ворога за фортечними мурами. Але якщо ми уявимо себе цим злодієм, то зрозуміємо, що увесь світ проти нас, і ми не маємо другого виходу, крім як битися доостанку. Всередині дому є фазан. Яструб прийшов арештувати його. Ви повинні зрозуміти

це.

У масштабній стратегії люди завжди відчують, що ворог сильний і через це схильні до обережності. Та якщо у вас добрі солдати, якщо ви розумієте принципи стратегії й знаєте, як треба нападати на ворога, то вам немає чого хвилюватися.

У поєдинку сам на сам ви також повинні ставити себе на місце супротивника. Якщо міркувати так: «Я — майстер Шляху, який знає усі принципи стратегії», то ви зазнаєте поразки. Ви повинні це добре зрозуміти.

Звільнення від чотирьох рук

Принцип «звільнення від чотирьох рук» застосовується, коли ви і ворог б'єтеся однаково рішуче, і складно зрозуміти — хто з вас має перевагу. У такому випадку ви повинні відмовитися від поточного підходу й подолати супротивника іншими методами.

У масштабній стратегії, якщо в поєдинку проявив себе «дух чотирьох рук», найголовніше — не відступати. Відкиньте цей дух і перемагайте за допомогою тактики, якої ворог від вас не очікує.

У одиночному поєдинку той самий принцип є вірним. Якщо ви потрапили в ситуацію «чотирьох рук», ви повинні здолати ворога за умови несподіваної зміни власних дій і застосування

незвичної техніки, яка годиться саме в цю мить. Ви повинні вміти вирішувати у таких випадках.

Рух тіні

Рух тіні застосовується коли ви не бачите духу суперника.

У масштабній стратегії, коли ви не бачите місця розташування супротивника, зробіть вигляд, що збираєтеся рішуче йти в атаку і в такий спосіб довідайтеся про його сили. У цьому випадку, якщо вам пощастило і ви з'ясували його можливості, ви переможете його, якщо швидко змініте тактику.

У поєдинку з одним суперником, якщо ворог тримає довгого меча позаду чи збоку, ви не можете відгадати його намірів. Цього разу зобразіть атаку, і ворог покаже вам свого довгого меча, бо вважає, що побачив ваш дух. Якщо ви скористаєтеся перевагою, отриманою від побаченого, то зможете впевнено подолати його. Якщо ви будете діяти недбало, то можете вибитися з ритму. Старанно досліджуйте це питання.

Придушення тіні

Придушення тіні застосовується, коли ви бачите дух ворога, який атакує.

У масштабній стратегії, коли ворог почав

атаку, якщо ви дасте йому зрозуміти, що готові дати сильну відсіч, то він розгубиться. Далі змініть свій дух і перемагайте ворога, покладаючись на дух Порожнечі.

Якщо мова йде про одиночний поєдинок, зруйнуйте плани супротивника вдалим вибором часу для атаки, а тоді подолайте його поєднанням швидкості й техніки. Ви повинні практикувати це щодня.

Навіювання

Кажуть, що багато речей можуть передаватися або їх можна навіювати. Сонливість навіюється. Позіхання навіюється. Відчуття швидкості чи повільності часу, що спливає, також можна навіювати.

У масштабній стратегії, якщо ворог виявляє активність чи починає метушитися, не слід звертати на це увагу. Проявіть незворушність. Це справить враження на ворога, а отже він розслабиться. Коли ви побачите, що ваш дух апатії перекинувся на ворога, ви зможете здолати його завдяки несподіваному нападу, якщо застосуєте дух Порожнечі.

У поєдинку з одним супротивником ви можете перемогти, якщо будете розслабляти своє тіло й дух, а тоді, вибравши момент, коли ворог тяж

розслабитися, захопите його зненацька й атакуєте сильно й швидко.

Те, що називають словами «примусити сп'яніти супротивника», подібне до навіювання. Ви також можете подолати супротивника, якщо навіюватимете йому дух нудьги, безтурботності, слабкості. Ви повинні уважно вивчити це питання.

Втрата рівноваги

Втратити рівновагу може будь-що. Одна з можливих причин — небезпека, друга — труднощі, третя — здивування. Ви маєте вивчити це.

У масштабній стратегії важливо примусити ворога втратити рівновагу. Атакуйте його без попередження там, звідки він цього не очікує, і поки його дух відчуває нерішучість, скористайтеся своєю перевагою, захопіть ініціативу й завдайте йому поразки.

Протягом одиночного поєдинку спершу дійте повільно, а тоді атакуйте зненацька. Не залишайте супротивнику часу на те, щоб отямитися, ви повинні скористатися цією можливістю для перемоги. Відчуйте це.

Переляк

Щоб перелякати супротивника, слід вчинити

щось несподіване.

У масштабній стратегії ви можете перелякати ворога не лише своїм виглядом, але й вигуками, створенням ілюзії сили чи погрозою флангового нападу без попередження. Все це може викликати страх. Ви можете перемогти, якщо скористаєтеся більшістю переваг через скуті дії супротивника.

У поєдинку сам на сам ви також повинні прагнути до несподіванки й здолати супротивника, злякавши його своїми рухами, мечем чи голосом. Ви повинні дослідити цю можливість.

Всотування

Коли ви зчепилися з ворогом у бою й розумієте, що не можете рухатися далі, ви повинні «всотатися» в нього і стати з ним одним цілим. Після цього, не припиняючи боротьби, ви можете подолати його за допомогою принагідного методу.

Коли в битві задіяна велика кількість воїнів, а також у сутичках з кількома супротивниками, інколи ви можете отримати перемогу, якщо скористаєтесь перевагою знання, як треба «всотуватися» у ворога. Ви можете зазнати поразки, якщо будете віддалятися від ворога.

Досліджуйте це питання ретельно.

Удари по флангах

Іноді буває важко впоратися з великою силою, якщо відкрито виступати проти неї. В цьому випадку ви повинні завдавати ударів по флангах.

У масштабній стратегії удари по флангах можуть надати перевагу. Якщо фланги зім'яті, то наступ армії буде підірваний. Щоб подолати ворога, ви повинні продовжувати атакувати, навіть якщо фланги вже розбиті.

У поєдинку сам на сам легко досягнути перемоги, коли супротивник втратив ритм. Це стається тоді, коли ви ослабили його, уразивши фланги. Дуже важливо знати, як зробити це правильно. Ви повинні старанно дослідити це питання.

Примусити розгубитися

Примусити розгубитися — позбавити супротивника рішучості.

У масштабній стратегії, щоб збити супротивника з пантелику на полі бою, ми можемо використати довірене нам військо. Якщо ми будемо спостерігати за духом ворога, а тоді почнемо рішуче діяти, то примусимо його замислитися: «Звідки? Чому так швидко? Коли вони встигли?» Наші шанси на перемогу зростають, коли ми нав'язуємо ворогу свій ритм, що збурює його дух.

У одиночному поєдинку ви можете збити ворога з пантелику, якщо будете атакувати його за допомогою різних технік. Наприклад, ви можете зобразити випад чи удар, чи зробите вигляд ніби збираєтеся йти на нього врукопаш, і коли він розгубиться, ви зможете його здолати.

Це один з найважливіших принципів ведення бою. Ви повинні глибоко вивчити його.

Три вигуки

Три вигуки бувають такі: випереджувальний, одночасний і завершальний. Гукайте відповідно до ситуації. Голос несе життя. За допомогою голосу ми можемо керувати вогнем, вітром і хвилями. Голос передає енергію.

У масштабній стратегії на самому початку битви ми повинні вигукнути якомога голосніше. Під час битви голос лунає низько й кличе нас у наступ. Після бою ми кричимо, щоб заявити про свою перемогу. Такими є три вигуки.

У поєдинку з одним супротивником ми робимо вигляд, що завдаємо удару довгим мечем і одночасно кричимо «Гей!», після чого завдаємо справжнього удару. Ми кричимо після того, як зарубали супротивника, щоб повідомити про перемогу. Це має назву сенго-нокое (голос, що випереджає і голос, що завершує). Ми не кричимо

коли завдаємо удару довгим мечем. Інколи ми кричимо під час поєдинку, щоб увійти в потрібний ритм. Глибоко досліджуйте це питання.

Злиття

Під час баталій, у яких сходяться армії, атакуйте сильні позиції ворога. Коли ви бачите, що супротивник чинить рішучий опір, швидко відступіть і атакуйте другу сильну позицію на периферії його фронту. За духом це нагадує сходження на гору по звивистій гірській стежині.

Це — важливий метод ведення бою проти кількох нападників. Завдайте удару в одному місці, щоб примусити ворогів відступити, а тоді виберіть момент і знову атакуйте їх праворуч чи ліворуч від цього місця, так, наче підіймаєтеся гірською стежиною. Уважно слідкуйте за супротивником. Коли з'ясуєте стан їхнього духу, атакуйте рішуче, не відступаєте ні на крок.

У одиночному поєдинку застосовуйте цей підхід для ураження сильних позицій ворога.

Дух злиття це — рух уперед, напад і здатність не відступати ні на крок. Ви повинні зрозуміти це.

Атака в лоб

Сенс цього прийому полягає в тому, щоб

зламати супротивника, якщо ви вважаєте його слабким.

У масштабній стратегії, коли ви помітили, що у ворога мало людей, або ви бачите, що у ворога багато людей, але їхній дух слабкий і безладний, то ви можете «натягнути йому картуза на очі», якщо перейдете в рішучий наступ. Якщо ви завдасте легкого удару, то ворог може швидко отямитися. Ви повинні вміти завдавати удару так, щоб наступний удар вже не знадобився.

У поєдинку сам на сам, якщо супротивник недосвідчений, якщо його ритм безладний чи якщо він ухиляється від атаки й грає на відступ, ви повинні завдати йому прямого удару не переймаючись його присутністю, а тоді не давати йому можливості для перепочинку. Дуже важливо завдати удару зненацька. У цьому головне — не дозволяти супротивникові ні на мить зайняти стійку позицію. Ви повинні глибоко дослідити це питання.

Море проти гори, гора проти моря

Дух «гори і моря» говорить, що під час бою недобре повторювати один і той самий прийом кілька разів. Іноді буває неможливо уникнути другого повторення одного й того ж прийому, та не намагайтеся скористатися ним утретє. Якщо ви атакуєте й не досягаєте бажаного результату, то ви

навіть чи досягнете успіху, якщо скористаєтеся тією ж тактикою ще раз. Якщо ви спробували скористатися технікою, яка у минулому виявилася невдалою й знову зазнали невдачі, то ви повинні змінити метод наступу.

Якщо дух ворога подібний до гори, то атакуйте його як море. Якщо його дух подібний до моря, то атакуйте його як гора. Ви повинні глибоко вивчити це питання.

Заглиблення

Під час битви з ворогом, навіть якщо ви бачите, що можете легко досягти перемоги за допомогою Шляху, ворог може зазнати лише поверхової поразки. Якщо від цього його дух не занепадає, він залишиться не переможеним глибоко всередині. За допомогою принципу «заглиблення» ми знищуємо глибинний дух ворога, збиваємо його з пантелику через швидкі зміни власного духу. Така можливість випадає часто.

Заглиблення може означати удар довгим мечем чи вплив через тіло й дух. Цей прийом не можна сприймати як алегорію.

Тільки за умови, що ми знищимо ворога углиб, ми можемо дозволити своєму духові спочити. В іншому випадку ми повинні зберігати дух твердим. Якщо ворог високо несе свій дух, то

здолати його буде важко. Ви повинні навчитися занурюватися в глибини духу заради успіху у масштабній стратегії й стратегії одиночного поєдинку.

Оновлення духу

Оновлення духу повинно відбуватися щоразу, коли в процесі боротьби з супротивником ми не бачимо близького завершення поєдинку і наш дух занепадає. В такому випадку ми повинні відмовитися від своїх зусиль і поглянути на ситуацію з іншого боку, а також змінити ритм поєдинку. Для цієї мети ми повинні оновити свій дух і здобути перемогу, використовуючи іншу техніку не зупиняючись і не змінюючи ходу поєдинку.

Вміння оновити дух заслуговує на розгляд також коли йдеться про масштабну стратегію. Ретельно вивчіть це питання.

Пацюча голова, бичача шия

Принцип «пацючої голови, бичачої шиї» означає, що протягом поєдинку обидві сторони часто захоплюються другорядними речами й збивають свій дух з пантелику. Та ми завжди повинні міркувати про Шлях стратегії як про

пацючу голову й бичачу шию. Захоплюючись деталями ми повинні вміти перетворюватися на великий дух, змінюючи мале на велике.

Це один з основних принципів стратегії. Треба, щоб воїн дотримувався його у повсякденному житті. Ми не повинні відступати від нього ні у масштабній стратегії, ні у поєдинку сам на сам.

Командир знає військо

Принцип «командир знає військо» застосовується на моєму Шляху стратегії на всіх рівнях. Щоб дотриматися мудрої заповіді, вважайте ворожу армію частиною своїх військ. Якщо ви будете ставитися до ворога таким чином, то зможете легко рухати й переслідувати ворога за власним бажанням. Ви стаєте генералом, а ворог — вашим військом. Ви повинні опанувати цей принцип.

Відпустити руків'я

Руків'я меча слід відпускати лише в одному з кількох випадків. Під впливом духу перемоги без меча. Під впливом духу довгого меча, який не прагне до перемоги. Інші випадки не можна викласти письмово. Ви повинні наполегливо

тренуватися.

Тіло немов скеля

Коли ви опанували Шлях стратегії, ви можете раптово зробити своє тіло подібним до скелі, і тоді десять тисяч речей не зможуть доторкнутися до вас. Усний переказ розповідає, що в цьому випадку вас не можна буде зрушити з місця. Ось що таке принцип «тіло немов скеля».

Тут написано те, що я знаю про школу фехтування Іті, у тому вигляді, в якому воно прийшло до мене. Тут я вперше розповів про ці техніки, тому порядок викладу розділів у деяких випадках обраний довільно. Викладати такі речі послідовно дуже непросто.

Ця книга є духовним посібником для людини, яка вивчає Шлях.

Моє серце було змолodu схильним до Шляху стратегії. Я присвятив себе тренуванням, загартуванню тіла й осягненню духовних основ фехтування. Ми бачимо, що представники других шкіл обговорюють переважно неживі теорії й вивчають техніку рук. Разом із тим, навіть якщо на деякі елементи у їхньому виконанні приємно дивитися, усе одно вони далекі від розуміння справжнього духу.

Представники цих шкіл вважають, що

тренують тіло й дух, та насправді вони лише зводять перешкоди на справжньому Шляху. Вплив цих перешкод усунути нелегко. Тому справжній Шлях стратегії у наш час переживає занепад і може скоро зникнути.

Справжній Шлях фехтування — це мистецтво перемагати ворога в бою і більше нічого. Якщо ви осягнете мудрість моєї стратегії, ви ніколи не втратите її. Ви будете знати, що в будь-якому поєдинку на вас чекає перемога.

Другий рік Сехо (1645)

*П'ятий місяць, дванадцятий
день.*

Теруо Магонодзе

Сінмен Мусасі

КНИГА ВІТРУ

У стратегії ви повинні знати Шляхи других шкіл. Тому в цій книзі, Книзі Вітру я змалював інші традиції стратегій.

Якщо не знати Шляхи інших шкіл, то важко осягнути суть стратегії моєї школи Іті. Коли ми дивимося на всі ці Шляхи, то розуміємо, що одні школи спеціалізуються на техніках розвитку сили,

використовуючи для цього дуже довгі мечі, в той час як інші йдуть Шляхом короткого меча, який має назву *кодаті*. У одних школах викладають майстерне володіння фехтувальними техніками, у той час як в інших практикантів навчають, що володіння мечем є поверховим, а «глибинним» є лише Шлях.

У цій книзі я зрозумілою мовою пояснюю, чому жодна з цих шкіл не досягнула справжнього Шляху. Я виявляю всі їхні недоліки й чесноти, сильні й слабкі сторони. Моя школа Іті відрізняється від них. Інші школи ставлять собі за мету заробити на життя через викладання практик. Їхні майстри вирощують квіти й виготовляють декоративні предмети для продажу. Очевидно, що вони не мають нічого спільного зі Шляхом стратегії.

Стратеги цих шкіл заклопотані лише покращенням техніки фехтування і на заняттях весь свій час приділяють положенням тіла і розвитку навичок поводження з довгим мечем.

Та хіба самої лише майстерності буде досить для перемоги? Воістину, таке ставлення не можна назвати розумінням Шляху.

У цій книзі я один за одним пояснюю недоліки інших шкіл стратегії. Щоб збагнути переваги моєї школи Ніто Іті, ви повинні ретельно вивчити цей матеріал.

Застосування надто довгого меча

Деякі школи надають перевагу дуже довгим мечам. Якщо володіти моєю стратегією, то представників цих шкіл перемагати неважко. Вони не розуміють, наскільки важливим є здобуття перемоги будь-якою ціною. Вони надають перевагу надто довгому мечу, тому що вірять у його якості й вважають, що тільки його довжини буде достатньо, щоб подолати ворога.

Кажуть: «Зайвий вершок дає руці перевагу», та це — слова невігласів, які не осягнули справжнього Шляху. Це слова прихильників приземленої стратегії слабкого духу, яка стверджує, що майстерність людини залежить від довжини його меча, а не від переваг справжньої стратегії.

Вважаю, що прихильність цієї школи до довгих мечів можна пояснити певними аспектами її вчення. Якщо ми звернемося до реального життя, то побачимо, що такого роду прихильність не має під собою ніякого ґрунту. Адже, якщо ви не матимете довгого меча, а матимете лише короткий, то це ще не свідчить про те, що ви зазнаєте поразки?

Тому, хто озброєний надто довгим мечем, важко доведеться у бою з супротивником в тісному приміщенні, через те, що фізичні обмеження будівлі не дозволять йому вільно застосовувати

свою зброю. Лезо дуже довгого меча широкіше, а сам він важкий, через що такий воїн опиняється в невідгідному становищі порівняно з тим, хто озброєний коротким мечем-супутником.

В давнину говорили: «Велике й мале йдуть поруч». Не варто цілковито відкидати якості дуже довгого меча. Тому я виступаю не проти дуже довгого меча як зброї, а проти прихильності до нього, як до єдиної зброї.

Коли ми розглядаємо масштабну стратегію, то можемо уявити собі великі сили супротивника як довгий меч, а малі — як короткий. Хіба не можуть кілька людей взяти гору над багатьма людьми? Часто меншість перемагає більшість.

Ваша стратегія нічого не варта, якщо ви отримали виклик на поєдинок у обмеженому просторі й будете покладатися тільки на свій довгий меч. Довгий меч вас не врятує навіть у випадку, коли в домі, куди вас покликали на поєдинок, у вашому розпорядженні виявився лише меч-супутник. Пам'ятайте, що не завжди перемагає той, хто має кращу зброю.

Моє вчення позбавлене упередженості й обмежень. Ви повинні глибоко усвідомити це.

Надто сильний дух довгого меча

Не варто говорити про сильні довгі мечі й

слабкі довгі мечі. Якщо ви дозволяєте сильному духові оволодіти вашим довгим мечем, ваші удари будуть брутальними й подолати супротивника вам буде складно.

Якщо ж ви переймаєтеся через силу вашого меча, то будете рубати надто сильно або не зможете рубати взагалі. Не годиться рубати занадто сильно, коли ви випробовуєте меч. Щоразу, коли ви завдаєте ударів супротивникові, вам не слід думати про те, чи сильний ваш удар чи слабкий. Ви повинні прагнути лише одного — перемогти ворога. Ваша мета — подолати супротивника.

Тому не намагайтеся рубати надто сильно, але й не робіть цього надто слабо. Ви повинні перейматися не силою удару, а лише про тим, як здолати ворога.

Якщо ви відбиваєте удар й покладаєтеся лише на силу, то будете рубати надто сильно і вам буде важко повернути меч у первісне положення для наступного удару. Таким чином, вислів про те, що «перемагає найсильніша рука» позбавлений сенсу.

У масштабній стратегії, якщо ви маєте сильну армію і покладаєтеся на її силу, й, разом із тим, ваш супротивник також має сильну армію, то битва буде справді жорстокою. Це стосується обох сторін.

Без розуміння справжнього принципу досягти перемоги у битві неможливо. Дух моєї школи полягає в тому, щоб перемагати завдяки мудрості

стратегії й не звертати уваги на дрібниці.

Тренуйтеся наполегливо.

Застосування коротшого довгого меча

Використання коротшого довгого меча не є справжнім Шляхом до перемоги.

У давнину слова *таті* і *катана* означали довгий і короткий меч відповідно. Дуже сильні люди можуть легко впоратися з довгим мечем, тому їм не спаде на думку полюбити короткого меча. Вони також можуть скористатися довгим списом чи алебардою. Однак, деякі воїни схильні застосовувати трохи коротші довгі мечі, щоб наближатися до ворога й уражати його в ту мить, коли він не захищений і лише збирається витягнути свій довгий меч. Такий підхід не виправдовує себе.

Сподіватися, що настане момент, коли супротивник буде незахищеним, це — від початку зайняти захисну позицію. Це небажано навіть у тому випадку, коли супротивник знаходиться поряд з вами. І ще — ви не зможете вичікувати, аж поки з'явиться можливість уразити супротивника коротким мечем, якщо ворогів виявиться більше одного.

Дехто вважає, що якщо вони йдуть на ворога з коротшим довгим мечем, то можуть рухатися швидше й завдавати більше ударів. Але вони

забувають, що в поєдинку їм доведеться також відбивати удари і при цьому вони можуть втрапити до не вигідної ситуації. Такий підхід несумісний зі справжнім Шляхом стратегії.

Тому надійний Шлях до перемоги полягає у тому, щоб переслідувати супротивника, спантеличити його й змусити відскочити в бік, тоді як ваше тіло залишиться при цьому дужим і спокійним.

Той самий принцип можна застосувати й у масштабній стратегії. Її суть полягає у тому, щоб нападати на більші групи ворожих вояків і швидко їх знищувати. Люди цього світу, які вивчають стратегію, дізнаються, як треба атакувати, уникати ударів і відступати. Вони звикають відступати у складну хвилину і через це їх легко примусити тікати. Та справжній шлях стратегії є прямим і відвертим. На справжньому Шляху ви ніколи не відступаєте. Ви переслідуєте ворога й примушуєте його підкоритися силі вашого духу.

Інші методи застосування довгого меча

Я знаю, що в інших школах вигадано багато методів застосовувати довгого меча для досягнення єдиної мети — привернути увагу потенційних учнів. Ці школи продають Шлях і паплюжать дух стратегії.

Вчителі з других шкіл іноді кажуть, що існує багато способів здолати людину. Але вбивство як Шлях — негідне людини. Смерть однакова для всіх — тих, хто знає про бойові мистецтва і тих, хто не знає. Помирають однаково — чоловіки, жінки й діти, і тому не повинно бути багато способів убити людину. Можемо говорити про різні тактики, на зразок проколювання чи розсічення, але далі цього йти не слід.

Справжній Шлях стратегії — завдати вирішального удару по супротивнику й жодної різноманітності у цьому не повинно бути.

Та все ж ми повинні сказати, що подекуди ваш довгий меч може зустріти перепони згори чи з боків. З цієї причини ви повинні тримати ваш меч так, щоб ним можна було скористатися. Існує п'ять положень для меча і п'ять підходів.

Усі інші підходи, окрім цих п'ятьох — викручувати руки, вигинати тіло, стрибати й таке інше — не мають стосунку до справжнього Шляху стратегії. Щоб зарубати супротивника, вам не слід робити дивні рухи своїм тілом чи викручувати йому руки. Це цілком даремно. Моя стратегія стверджує, що треба тримати тіло й дух прямими, щоб змусити ворога згинатися й звиватися. Необхідний лише войовничий дух, який отримує перемогу тоді, коли дух супротивника зламаний. Ви повинні це зрозуміти.

Застосування положень довгого меча

Якщо ви будете приділяти забагато уваги положенню довгого меча, то зробите помилку. Те, що в світі називають положенням, стосується меча лише тоді, коли поблизу немає ворога. Так годиться вважати віддавна, тому наука перемагати не має такого поняття, як сучасні традиції. Ви повинні примушувати супротивника займати незручні положення.

Розмовляти про положення меча є сенс лише тоді, коли ви не рухаєтеся. Іншими словами, ви можете зайняти певне положення з мечем у строю і в решті ситуацій, коли ви бажаєте показати, що не зрушите з місця, навіть якщо на вас налетить ціла ворожа армія.

Проте на Шляху поєдинку ви повинні перейматися тим, щоби брати ініціативу в свої руки й здобувати перемогу. Тому звертати увагу на положення меча означає займати вичікувальну позицію. Ви повинні усвідомити це.

У стратегії важливим є навчитися змінювати положення супротивника. Йдіть в атаку в тому місці, де його дух слабкий, збивайте його з пантелику, докучайте йому й наганяйте на нього страх. Використовуйте незграбність збентеженого супротивника і ви здобудете перемогу.

Мені не подобається захисний термін «положення». Тому я на своєму Шляху інколи кажу про положення-без-положення.

У масштабній стратегії ми кидаємо військо в бій враховуючи нашу силу, чисельність ворожої армії та інші обставини. Це відбувається перед баталією.

Дух принципу «атака перш за все» прямо протилежний духові захисту. Коли ви проводите атаку правильно, вкладаєте в неї силу й відкидаєте ворога — ви немов зводите навколо себе фортечні мури. Коли ви атакуєте супротивника, то маєте бути наготові виривати кілки зі стін і використати їх замість списів і алебард. Ви повинні випробувати це на собі.

Непорушний погляд в інших школах

Одні школи стверджують, що погляд слід спрямовувати на довгий меч супротивника, у той час як другі радять зосередити погляд на його руках. Треті пропонують дивитися в обличчя супротивникові, а четверті — на ноги й так далі. Якщо ви фіксуєте погляд на якомусь із цих місць, то ваш дух заціпеніє, а ви не зможете виконувати стратегічно правильні дії.

Поясню більш детально. Гравці в м'яч не зосереджують свій погляд на м'ячеві, але разом із

тим можуть продемонструвати добру гру. Коли ви звикаєте до якогось одного мистецтва, то можете не обмежувати свій зір. Віртуози-музиканти мають перед собою записи нот, фехтувальники, які опанували Шлях, здійснюють рухи мечем, але це не значить, що вони прикуті поглядом до чогось чи роблять безглузді рухи. Це значить, що вони бачать ситуацію цілісно.

На Шляху стратегії, коли ви проведете багато поєдинків, то зможете заввиграшки визначати швидкість і положення меча супротивника. Коли ви осягнете Шлях, то зможете визначати силу його духу. У стратегії погляд, зосереджений на комусь, свідчить про те, що ви дивитеся в саме серце цієї людини.

У масштабній стратегії ви повинні звертати увагу на силу людини. «Сприйняття» й «зір» — два методи бачення. Сприйняття полягає у баченні духу супротивника, спостереженні за полем бою й ходом поєдинку заради того, щоб помітити зміни, які можуть надати перевагу. Це — вірний шлях до перемоги.

У поєдинку сам на сам ви не повинні зосереджувати погляд на деталях. Як вже було зазначено, коли ви зупиняєте погляд на деталях, то випускаєте з уваги важливі речі, ваш дух стає бентежним і ви зазнасте поразки. Уважно досліджуйте цей принцип і старанно тренуйтеся.

Рухи ногами

Є багато методів пересування ніг: «нога, що пливе», «нога, що плигає», «пружна нога», «нога, що тупає» й таке інше. З погляду моєї стратегії всі ці методи є незадовільними.

Мені не подобається «нога, що пливе», тому що в поєдинку ноги не повинні плавати. Ви маєте впевнено йти Шляхом.

Мені не подобається «нога, що плигає», бо вояк не повинен плигати. Скільки б ви не плигали, реальна потреба у цьому відсутня. Тому плигання недоречне.

«Пружна нога» провокує нестійкість духу.

«Нога, що тупає» — метод вичікування, який мені подобається ще менше за інших.

Крім цього існує велике розмаїття методів ходи, таких як «вороняча нога» тощо.

Інколи ви зустрічаєте ворога на болоті, грузькій місцині, річкових долинах, кам'янистому полі чи вузьких дорогах, де не можна плигати чи швидко переставляти ноги.

У моїй стратегії рухи ногами однакові у всіх випадках. Під час поєдинку я завжди рухаюся так само, як тоді, коли ходжу зазвичай по вулиці. Ви ніколи не повинні втрачати контроль над своїми ногами. Відповідно до ритму ворога рухайтесь

швидко чи повільно, не пристосовуйтеся до нього надто сильно чи надто слабо.

У масштабній стратегії пересування ніг теж дуже важливе. Якщо ви атакуєте швидко й бездумно, та ще й не пізнали дух ворога, то координація ваших рухів буде порушена і ви не зможете здобути перемогу. Чи, якщо ви просуваєтеся надто повільно, ви не зможете використати збентеження супротивника для того, щоб швидко завершити поєдинок. Ви мусите здобути перемогу, якщо вловили момент невпевненості супротивника й не залишили йому часу, щоб опам'ятатися.

Тренуйтеся наполегливо.

Швидкість у інших школах

Швидкість рухів сама по собі не має стосунку до справжнього Шляху стратегії. Тут йдеться про те, що ваші дії є швидкими чи повільними порівняно зі звичайним перебігом подій. Яким би не був Шлях, майстер стратегії не поспішає.

Хтось може ходити дуже швидко, долаючи на день відстань удвічі, а то й утричі більшу ніж звичайний подорожній, та це не значить, що постійно з ранку до вечора він бігає. Недосвідчені бігуни справді інколи бігають протягом цілого дня, та їхні показники ніяк не назвеш видатними.

Досвідчені танцюристи на Шляху танців можуть співати під час виконання танцювальних рухів. Але коли танцюристи-початківці намагаються робити те саме, то спів відволікає їхню увагу і їхні рухи сповільнюються. «Мелодія старої сосни», яку виконують на шкіряному бубні, дуже спокійна, та коли музиканти-початківці починають її виконувати, гра на бубні поглинає їхню увагу і мелодія лунає ще повільніше. Досвідчені музиканти можуть виконати швидку мелодію, та квапитися у цьому теж не варто. Якщо ви граєте мелодію надто швидко, то скоро зіб'єтеся з ритму. Звісно ж, погано бути повільним. Справді досвідчені люди завжди неквапливі. Вони ніколи не гублять ритму й не виглядають стурбовано. Цей приклад допомагає зрозуміти принцип.

Так звана швидкість — не що інше як поспіх, що не має нічого спільного зі Шляхом стратегії. У деяких місцинах, наприклад, на болоті, неможливо робити швидкі рухи тілом чи ногами. До того ж, якщо в цій ситуації ви будете озброєні довгим мечем, то не зможете швидко завдавати ударів. Якщо ви спробуєте рубати швидко, неначе у вас в руках віяло чи короткий меч, ваші удари не досягнуть мети. Не можна забувати про це.

У масштабній стратегії жвавий, навіжений дух також небажаний. Ви повинні поспішати не більш, ніж тоді, коли мостите під себе подушку. Якщо ви

робите таким чином, то ніколи не спізнитесь.

Коли ваш супротивник поспішає, ви повинні діяти навпаки і залишатися спокійним. Ви не повинні дозволяти супернику диктувати вам темп поєдинку. Щоб зростити у собі цей дух, тренуйтеся наполегливо.

«Внутрішнє» і «зовнішнє»

У стратегії не існує «внутрішнього» і «зовнішнього».

В мистецтвах часто йде мова про внутрішній сенс чи таємну традицію, чи бачення, чи «ворота», та в поєдинку не існує таких понять, як бій на поверховому рівні й завдання глибинного удару. Коли я навчаю, то в першу чергу ознайомлюю учнів з технікою й методами, які є доступними для їхнього розуміння. Поступово, протягом їх самовдосконалення, я починаю викладати більш фундаментальні принципи, які важче зрозуміти. Але при цьому я не кажу про «внутрішнє» й «зовнішнє», бо для кожного випадку глибина розуміння визначається особистим досвідом.

Коли ви подорожуєте в горах, вам інколи здається, що ви йдете все далі й далі у той час, коли насправді наближаєтеся до місця, звідкіля вийшли. В інших Шляхах є ще більш-менш важливі принципи і початківцям часом буває корисно

звернути на них увагу. Але про стратегію не можна сказати, що у ній є таємне й нетаємне.

На моєму Шляху не потрібно давати письмові обіцянки й свідчення. Коли я бачу здібного учня, я навчаю його справжньому Шляху, поступово усуваю поганий вплив інших шкіл і виховую в ньому дух воїна.

В основі викладання моєї стратегії лежить дух довіри. Ви повинні наполегливо тренуватися.

У дев'яти розділах Книги Вітру я спробував окреслити стратегію інших шкіл. Я міг би продовжити й зробити детальніший опис техніки кожної школи, та вирішив цього не робити. Я навмисне не називав інших шкіл і не перераховував головних принципів їхніх вчень. Справа в тому, що різні традиції однієї й тієї ж школи зазвичай дають суперечливі інтерпретації вчення. Оскільки думки послідовників цих шкіл часом відрізняються вельми суттєво, я не можу підкреслити якусь одну з них, як найхарактернішу для даної школи.

Отже, у дев'яти пунктах я розповів про загальні тенденції інших шкіл. Якщо дивитися неупереджено, то ми побачимо, що послідовники інших традицій зазвичай віддають перевагу дуже довгим або дуже коротким мечам і звертають увагу на другорядні речі. Тепер ви розумієте, чому я не розповідаю докладно про вчення цих шкіл.

У моїй школі довгого меча Іті немає ні воріт,

на таємних принципів. У п'яти положеннях меча немає жодного прихованого сенсу. Щоб пізнати добродетельність моєї стратегії, ви повинні дотримуватися свого справжнього духу.

*Другий рік Сехо (1645), п'ятий
місяць, дванадцятий день.*

*Теруо Магонодзе
Сінмен Мусасі*

КНИГА ПОРОЖНЕЧІ

Справжній шлях стратегії школи Ніто Іті викладений у цій книзі, Книзі Порожнечі.

Порожнеча — місце, де нічого немає. Порожнеча не має жодного стосунку до людських знань. Воістину, порожнеча несе цілковиту відсутність. Коли ви пізнаєте, те, що існує, ви зможете пізнати те, чого не існує. Такою є порожнеча.

Люди в цьому світі роблять помилку, коли вважають, що те, чого вони не знають, є порожнечою. Те, чого люди не знають, не є справжньою порожнечою. У цьому полягає їхня облуда.

На думку деяких воїнів, те, чого вони не

знають на Шляху стратегії, є порожнечою. Та це теж не справжня порожнеча.

Ви повинні бути справжнім воїном, щоб осягнути Шлях стратегії. Ви повинні вивчати бойові мистецтва й не сходити зі Шляху ні на крок. Не порушуйте спокій вашого духу, тренуйтеся щодня, щогодини. Очистіть дві сторони свого духу, серце й розум. Проясніть дві сторони вашого бачення, зір і сприйняття. Коли ваш дух не буде скаламучений, хмари облуди розійдуться й ви осягнете справжню порожнечу.

Поки ви не осягнули справжнього Шляху буддизму чи іншої релігії, ви можете вважати, що життя цього світу правильне й гармонійне. Та якщо ви подивитесь на речі неупереджено, з погляду вищих законів, то побачите, що багато вчень зводять людей з істинного Шляху. Глибоко осягніть цей дух, в основі якого — рішучість, а дія — справжній Шлях. Застосовуйте стратегію широко, вірно й відкрито.

Коли ви замислитесь про речі у широкому розумінні й оберете порожнечу як Шлях, ви осягнете Шлях як порожнечу.

У порожнечі є добродетель і немає вад. Мудрість несе існування, принцип несе існування, Шлях несе існування, дух несе порожнечу.

Другий рік Сехо (1645), п'ятий

*місяць, дванадцятий день.
Теруо Магонодзе
Сінмен Мусасі*

Copyright © 2020
StrelBooks – Strelbyskyy Multimedia Publishing, Ltd
www.strelbooks.com

ANDRONUM ®
<https://andronum.com/>

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

For information about permission to reproduce selections from this book, write to
vl@strelbooks.com
or publishing@andronum.com.ua

Copyright © 2020
StrelBooks – Strelbyskyy Multimedia Publishing, Ltd
www.strelbooks.com

ANDRONUM ®
<https://andronum.com/>

Все права защищены. Никакая часть этой публикации не может быть воспроизведена, распространена или передана в любой форме или любыми средствами, включая фотокопирование, запись или другие электронные или механические методы, без предварительного письменного разрешения издателя, за исключением случаев ограниченного цитирования и для некоторых других некоммерческих целей, разрешенных законом об авторских правах.

Чтобы получить информацию о разрешении воспроизведения этой публикации, пишите на адрес:
vl@strelbooks.com
или publishing@andronum.com.ua